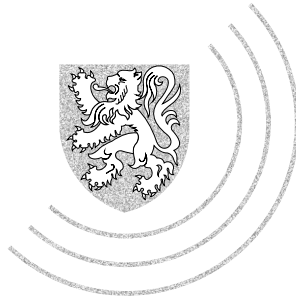

V L A A M S   P A R L E M E N T

stuk **198** (2009-2010) – Nr. 5
ingediend op 25 februari 2010 (2009-2010)

Beleidsnota

Ruimtelijke Ordening

2009-2014

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de dames Karin Brouwers
en Mercedes Van Volcem

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Martens.

Vaste leden:

de heer Lode Ceyskens, mevrouw Tinne Rombouts, de heer Johan Sauwens, mevrouw Valerie Taldeman;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;
mevrouw Liesbeth Homans, de heer Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorum.

Plaatsvervangers:

de heer Robrecht Bothuyne, de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heer Jan Verfaillie;
mevrouw Katleen Martens, de heren Stefaan Sintobin, Wim Wienen;
de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Els Robeyns;
de dames Sophie De Wit, Tine Eerlingen;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Dirk Peeters.

Stukken in het dossier:

- 198** (2009-2010) – Nr. 1: Beleidsnota
– Nr. 2 t.e.m. 4: Met redenen omklede moties

INHOUD

I.	Toelichting	4
1.	Fundamentele uitgangspunten	4
2.	Continuïteit in het beleid met de uitvoering en kortetermijnherziening van het eerste Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen	5
3.	Nieuw strategisch langetermijnruimtelijkbeleidsplan met planhorizon 2020 en doorkijk tot 2050	5
4.	Prioritaire inhoudelijke accenten	6
5.	Herdenken en vereenvoudigen van het instrumentarium	7
II.	Bespreking	8
1.	Tussenkomen van de leden	8
1.1.	Algemeen	8
1.2.	Uitvoering en kortetermijnherziening van het RSV	10
1.3.	Nieuw strategisch langetermijnruimtelijkbeleidsplan	11
1.4.	Inhoudelijke accenten	13
1.4.1.	Wonen en de demografische uitdagingen	13
1.4.2.	Creatieve steden en verstedelijking	15
1.4.3.	Vitaal platteland en bescherming van de open ruimte	17
1.4.4.	Ruimte voor bedrijven en investeringskansen	19
1.4.5.	Andere thema's	22
1.5.	Herdenken en vereenvoudigen van het instrumentarium	23
2.	Antwoord van de minister	29
2.1.	Algemeen	29
2.2.	Uitvoering en kortetermijnherziening van het RSV	30
2.3.	Nieuw strategisch langetermijnruimtelijkbeleidsplan	30
2.4.	Inhoudelijke accenten	30
2.5.	Vereenvoudiging van het instrumentarium	31
2.6.	Replieken	32
III.	Met redenen omklede moties	34

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak de beleidsnota Ruimtelijke Ordening 2009-2014 op 9 december 2009 en 13 januari 2010.

I. TOELICHTING

1. Fundamentele uitgangspunten

De heer *Philippe Muyters*, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, geeft toelichting bij zijn beleidsnota.

De nota kreeg als titel ‘Een ruimtelijk beleid voor en op ritme van de maatschappij. Ambitieuze in een moeilijke context’. De minister stelt dat een goed ruimtelijk beleid een beleid is dat oog heeft voor de veranderingen in de omgeving. Het ruimtelijk beleid moet daarbij kunnen inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de gezinsverdunding maar ook de klimaatverandering. Het maatschappelijke en individuele belang moeten voldoende in evenwicht zijn. Op ritme van de maatschappij betekent ook dat het beleid er oog voor moet hebben dat beslissingen snel genoeg kunnen worden genomen. Een goed ruimtelijke beleid moet niet achter de ontwikkelingen aanlopen maar proberen vooruit te denken.

De minister wil een ruimtelijk beleid dat een duurzame ontwikkeling in Vlaanderen mee realiseert en kwaliteit garandeert. Als ruimte schaars is, betekent dit dat er keuzes moeten worden gemaakt. Keuzes op korte termijn mogen de impact op de lange termijn niet uit het oog verliezen. Hierin is de integrerende rol van de ruimtelijke ordening cruciaal. Het gaat dus niet enkel om kwantiteit maar ook om kwaliteit.

Het ruimtelijk beleid moet troeven realiseren en uitdagingen beantwoorden. De centrale ligging van Vlaanderen is een van die troeven. Vlaanderen beschikt ook over een dicht netwerk van creatieve steden, een vitaal platteland en een complementair netwerk van infrastructuren. Dit zijn troeven die moeten worden uitgespeeld. Maar het beleid moet ook de uitdagingen beantwoorden. De minister verwijst daarbij naar de demografische evoluties, zoals gezinsverdunding en vergrijzing, en de klimaatverandering, maar ook de economische transitie, de veranderingen in de landbouw en het energievraagstuk.

Een vierde uitgangspunt is dat de ruimtelijke ontwikkeling van Vlaanderen in een boven-regionale en Europese context moet worden geplaatst. De minister denkt daarbij in de eerste plaats aan Brussel. Maar ook de ontwikkelingen in de omliggende landen en het beleidskader van de Europese Unie beïnvloeden het Vlaamse ruimtelijk beleid. Het Belgische EU-voorzitterschap in 2010 is een uitgelezen gelegenheid om initiatieven te ontwikkelen. De minister denkt aan een benchmarking om tijdens het voorzitterschap te kunnen leren van de andere EU-landen.

Het ruimtelijk beleid moet de interne Vlaamse staatshervorming, zoals opgenomen in het regeerakkoord, ondersteunen. In de ruimtelijke ordening heeft het lokale niveau nu al een belangrijke en grote verantwoordelijkheid. Bevoegdheid en verantwoordelijkheid kunnen nog beter op elkaar worden afgestemd. Een eenvoudiger Vlaanderen, met mogelijk minder planniveaus, en de snelheid waarmee wordt bestuurd, zijn belangrijke elementen.

Het zesde uitgangspunt is de betrokkenheid en de verantwoordelijkheid van burger en maatschappij. De minister meent dat vandaag het individuele belang het soms haalt van het maatschappelijke belang. Sommige uitspraken laten jaren op zich wachten en de maatschappelijke kost daarvan is erg hoog. De uitdaging is het maatschappelijke en individuele belang in balans te brengen zonder de rechtsbescherming te verminderen.

Een ander fundamenteel uitgangspunt is het partnerschapmodel met het oog op een maatschappelijk draagvlak en coproductie. De subsidiariteit en de koppeling van bevoegdheid aan verantwoordelijkheid zijn daarvan belangrijke elementen. Partnerschap betekent voor de minister de partners op een gelijkwaardige wijze in de afweging aan bod laten komen, bij voorkeur van bij het begin van een proces. Op die manier kunnen keuzes bij voorkeur in het overleg worden gemaakt en zijn de partners betrokken bij visie, planning en uitvoering. De praktijk heeft aangetoond dat in dat model vaak gemakkelijker een draagvlak voor een beslissing kan worden gevonden. Finaal moet voor de minister echter het algemeen belang doorwegen in de te maken keuzes.

Het laatste uitgangspunt is de gefaseerde uitvoering van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en de grotere beleidseffectiviteit door vereenvoudiging, afstemming en inkorting van de procedures. Nu de codex in werking is getreden, kan naar decretale rust worden gestreefd. Dit betekent niet dat, waar nodig, niet snel reparaties en bijstellingen kunnen gebeuren. Met vereenvoudiging, afstemming en inkorting van de procedures, bedoelt de minister vooral dat maatschappelijk gedragen keuzes sneller moeten kunnen worden gerealiseerd. De minister verwijst naar de beslissing van de Vlaamse Regering om een expertencommissie samen te stellen die hierover einde februari 2010 zal rapporteren. Ook het Vlaams Parlement richtte een Commissie Versnelling Maatschappelijk Belangrijke Investeringsprojecten op. De versnelling van belangrijke projecten inzake ruimtelijke ordening, infrastructuur en milieu moet voor de minister wel samengaan met voldoende draagvlak en rechtszekerheid.

Een bijzonder aandachtspunt is het samen sporen van continuïteit in het beleid met de ontwikkeling van een langetermijnvisie.

2. Continuïteit in het beleid met de uitvoering en kortetermijnherziening van het eerste Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

De *minister* zegt uiteraard verder te willen inzetten op de effectieve uitvoering van het eerste Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV I). Dit houdt de correcte afbakening in van het stedelijke gebied, de woongebieden, de havengebieden, het agrarische gebied en de natuur- en bosgebieden volgens de taakstellingen van het plan. Er moet wel worden vastgesteld dat het uitvoeren van de strategische opties van het RSV door loodzware sectorale procedures wordt bezwaard. De feitelijke realisatie van de taakstellingen wordt gemonitord en de effectieve uitvoering wordt bewaakt.

Een tweede element van de eerste beleidslijn is het afronden van de kortetermijnherziening van het RSV. De minister laat daarbij opmerken dat de herziening voor de periode 2007-2012 pas in 2011 zal worden afgerond. Dit wijst volgens de minister op de loodzware procedures en de nood aan herbezinning over het systeem van de structuurplannen. Een planhiaat na 2012 moet zeker worden vermeden. De minister gaat ervan uit dat er desnoods een bijkomende herziening komt voor een aantal niet voorziene elementen, zoals bijvoorbeeld ruimte voor gevangnissen, ruimte voor lokaal ondernemerschap, meervoudig gebruik van onroerend erfgoed, de winkelthematiek en het locatiebeleid voor windenergie. Uiteraard moet hierbij eerst worden nagegaan of die niet via het bestaande kader kunnen worden gerealiseerd.

3. Nieuw strategisch langetermijnruimtelijkbeleidsplan met planhorizon 2020 en doorkijk tot 2050

Op het einde van deze legislatuur moet er volgens de *minister* een voorlopig vastgesteld langetermijnruimtelijkbeleidsplan zijn. Dat beleidsplan moet strategisch zijn en moet dus een vooruitziende planning inhouden. Dit veronderstelt dus ook snellere planprocedu-

res en structuurplannen als strategische documenten, die de ruimtelijke strategie uitzetten voor de komende periode, met de te nemen strategische keuzes op elk van de ruimtebehovende sectoren.

Een eerste stap om naar een nieuw strategisch beleidsplan te gaan, is de evaluatie van het huidige systeem. Verder wil de minister inzetten op de ontwikkeling van scenario's waardoor de langetermijnstrategie beter kan worden onderbouwd. De minister verwijst naar de scenario's in andere beleidsdomeinen, zoals de mobiliteitsplannen en de milieubeleidsplannen. In de Vlaamse ruimtelijke ordening werden nog geen scenario's ontwikkeld. In Nederland wordt daarentegen met minstens vier scenario's gewerkt om de onzekere toekomst zo goed mogelijk in beeld te brengen. Dergelijke scenario's kunnen strategieën mee helpen bepalen, een knipperlichtfunctie hebben en bijdragen tot een meer geïntegreerde benadering.

4. Prioritaire inhoudelijke accenten

De derde beleidslijn gaat over de prioritaire inhoudelijke accenten. Een eerste accent is de versterking van Vlaamse creatieve steden en een vitaal platteland.

De *minister* wil het platteland ruimer bekijken dan enkel de gronden in het buitengebied. Er is een ruimere sociaaleconomische benadering nodig met oog voor de leefbaarheid van het platteland.

Steden hebben een hoofdrol in wonen, cultuur en economie. Wereldwijd blijkt dat creativiteit de motor van de economie is en in grote mate aan grotere steden gebonden is. Ook voor steden is de leefbaarheid een cruciaal element en dat impliceert een verdere verbetering van de leefbaarheid en de infrastructuur van steden.

Een tweede prioritair inhoudelijk accent is het beschermen en versterken van open ruimte, landbouw, natuur en bos. De minister verwijst naar de cijfers in het Vlaamse regeerakkoord: gelijktijdige afbakening van 750.000 hectare agrarisch gebied en extra 38.000 ha natuurgebied en 10.000 ha bosgebied. Doel is de ruimtelijke kwaliteit van openruimtegebieden versterken. Het functioneren van de landbouw moet samengaan met de biodiversiteitsdoelstellingen. Het beleid moet rekening houden met de klimaatverandering, wat betekent dat er meer ruimte moet komen voor waterbergingsprojecten. Landbouw blijft een cruciale functie in de open ruimte. Het beleid moet oog hebben voor de transformaties op het platteland als gevolg van nieuwe maatschappelijke vragen, bijvoorbeeld inzake recreatie en energieproductie.

Een volgende inhoudelijk accent is investeringen mogelijk maken door ruimte om te ondernemen. Er moeten voldoende bijkomende bedrijventerreinen worden bestemd om investeringen toe te laten. Het cijfer van 7000 hectare wordt vooropgesteld. Globaal is er weinig draagvlak voor bijkomende bedrijventerreinen, zeker in grotere stedelijke regio's, maar toch moet naar een voldoende groot draagvlak worden gestreefd. Een ijzeren voorraad is nodig op subregionaal niveau om investeringen aan te trekken en om bedrijven toe te laten zich te verplaatsen indien dit nodig is. Het best werken de gemeenten samen voor de creatie van bedrijventerreinen voor lokaal ondernemerschap, zeker voor de terreinen groter dan vijf hectare. Deze samenwerking moet ook worden gestimuleerd.

De minister wil, samen met de minister bevoegd voor economie, een kaderdecreet voor ruimtelijke economie ontwikkelen.

Inzake de bestaande bedrijventerreinen moet volgens de minister worden gewerkt aan het hergebruiken, verdichten en activeren ervan. Waar er een draagvlak aanwezig is, moet dit zo goed mogelijk worden benut. Het krimpen van de industrie kan mogelijkheden creëren

voor economisch hergebruik. Andere mogelijkheden zijn de ontwikkeling en sanering van ‘brownfields’, de herwaardering van vervuilde bedrijfsgronden en het activeren van onderbenutte bedrijfsgronden en bedrijfspanden.

Een volgend inhoudelijk accent in het beleid van de minister is Vlaanderen uitbouwen als slimme draaischijf voor vervoer en logistiek. Met slim wordt bedoeld dat het om activiteiten met een hoge toegevoegde waarde moet gaan en dat ze op de juiste locatie moeten worden ontwikkeld. Dat kan gebeuren door het ondersteunen in de vorm van infrastructuur. De aanwezige infrastructuur moet optimaal worden benut en de zogenaamde missing links moeten, overeenkomstig het regeerakkoord, verder worden uitgevoerd. Investerings in infrastructuur moeten gebeuren met het oog op de zogenaamde ‘modal shift’, de verschuiving in transportmodi. Het ondersteunen van de uitbouw van Vlaanderen als een slimme draaischijf kan ook door middel van een locatiebeleid gebeuren. Ruimtelijke ordening is daarin een structurerende factor. De locatie-eisen van een activiteit moeten worden afgestemd op de locatienmerken van de plek.

De minister wil het ruimtelijk beleid richten op duurzaamheid en ruimtelijke kwaliteit. Ruimtelijke ordening is vandaag te veel een kwantitatief verhaal – iedere sector streeft naar zijn hectares – waardoor de kwaliteitsdoelstelling, die zeker ook in het RSV aanwezig is, onvoldoende in het beleid aan bod komt. Het beleid moet gericht zijn op ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid en ook met het element van regionale concurrentie moet rekening worden gehouden. De minister wil een aanpak voor het ontwikkelen van een hogere ruimtelijke kwaliteit en wil nauw samenwerken met het Team Vlaams Bouwmeester en met de wereld van ontwerpers. Door voorbeeldboeken, bijvoorbeeld over kwalitatieve bedrijventerreinen, kan worden gesensibiliseerd.

5. Herdenken en vereenvoudigen van het instrumentarium

Deze vierde beleidslijn wil volgens de *minister* specifiek inspelen op de nood aan transparante, rechtszekere en tegelijk zo snel mogelijke procedures. Zoals reeds gezegd in de inleiding, moeten de regels binnen de ruimtelijke ordening voldoende flexibiliteit bieden om maatschappelijke veranderingen op te vangen. Ook moeten de procedures zodanig worden dat van zodra er een maatschappelijk draagvlak is verzekerd, de noodzakelijke plannen en vergunningen snel kunnen worden opgemaakt, zodat de opportuniteit die zich op een bepaald ogenblik aanbiedt niet verloren gaat. Dit is ook een belangrijk element in de concurrentiepositie van Vlaanderen. Indien ondernemingen willen investeren in Vlaanderen, moeten die investeringen ook kunnen worden gerealiseerd.

De ruimtelijke ordening heeft een integrerende en coördinerende rol; ze moet voldoende gericht zijn op realisatie en dynamisch inspelen op maatschappelijke veranderingen. Dat vraagt een gedragen ruimtelijk beleid op basis van een partnerschapmodel met goede afspraken. Vanzelfsprekend moet dat gebeuren binnen de eigen ruimtelijke beleidskaders en doelstellingen.

Essentieel voor het partnerschapmodel zijn de subsidiariteit en het op een gelijkwaardige wijze aan bod laten komen van de ruimtevrage sectoren, zo vroeg mogelijk in het proces. De minister vindt dat de administratie moet meedenken in projecten en mee naar oplossingen moet zoeken waar nodig. Daar gebeurt nu al vaak, maar kan nog worden verruimd.

Er is nood aan effectieve instrumenten voor plannen, vergunnen en handhaven. Dat veronderstelt snellere procedures bij concrete investeringsprojecten, verdere evaluatie van de vergunningenprocedures en het stroomlijnen van de procedures met de milieueffectrapportering (MER). De minister verwijst naar de reeds eerder vermelde initiatieven van de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement. Er moet worden gestreefd naar een coherent

geheel van wetgeving, die duidelijk en leesbaar is voor overheden, burgers en bedrijven. Inspraak- en beroepsprocedures moeten behouden blijven, maar er zal naar een beter evenwicht worden gezocht.

Een andere strategische doelstelling van deze beleidslijn is de effectieve handhaving met voldoende hoge handhavingsniveaus. Overeenkomstig de bepalingen in het regeerakkoord en de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening wordt nu een handhavingsplan opgemaakt. De Vlaamse Regering bespreekt binnenkort het ontwerp van handhavingsplan, dat ook aan de adviesraden zal worden voorgelegd. Na de goedkeuring door de regering zal het ook aan het Vlaams Parlement worden overgemaakt.

Er zal ook worden gestreefd naar het activeren van de handhavingpartners en het creëren van een draagvlak voor handhaving. De minister wil de nadruk leggen op preventie, dus op het voorkomen van overtredingen, Maar indien er toch overtredingen gebeuren, moet door de overheid worden opgetreden.

II. BESPREKING

1. Tussenkomen van de leden

1.1. Algemeen

De heer *Lode Ceysens* maakt de algemene opmerking dat de beleidsnota vrij academisch en theoretisch van inhoud is. De nota leest bij wijze van spreken eerder als een structuurplan dan een uitvoeringsplan. Er wordt over zeer veel spanningsvelden een vaststelling gedaan, maar hoe het zal worden opgelost, is vaak nog onduidelijk. De minister laat meestal nog niet in zijn kaarten kijken. Positief daaraan is dat de komende jaren nog veel boeiende discussies in de commissie kunnen worden verwacht over de concrete invulling van de nieuwe paden die de minister nu aangeeft. De CD&V-fractie zal dan ook niet nalaten om, wanneer dit nuttig kan zijn, thematisch onderwerpen te agenderen in de commissie.

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* heeft de beleidsnota Ruimtelijke Ordening aandachtig gelezen vanuit de impact van de voorstellen op het lokale niveau. Het lid vindt dat de beleidsnota Ruimtelijke Ordening getuigt van voluntarisme, en hoopt dat de minister dat deze hele regeerperiode kan volhouden. De nota bevat talrijke intenties, maar weinig of geen pasklare antwoorden. Het lid zal de minister echter steunen indien het gaat over het vereenvoudigen en verbeteringen.

Wat de omgevingsanalyse in de beleidsnota betreft en de verwijzing naar de mondiale economie in transitie, siert het de minister dat hij de wereld met een economische bril bekijkt. De Vlaamse economie is een open economie en de minister verwijst naar Vlaanderen en Europa in de wereld en de buitenlandse concepten die in Vlaanderen worden geïntroduceerd. Uiteraard heeft dit repercussies op de mobiliteit. Een bedrijfsvriendelijk klimaat vereist ruimte maar ook een goede mobiliteit. Mevrouw Van Volcem is voorstander van het integreren van het mobiliteits- en milieubeleid in het beleid inzake ruimtelijke ordening. Ze juicht het primaat van de ruimtelijke ordening in het beleid toe. De naamsverandering van het agentschap Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed in het agentschap Ruimte en Erfgoed is daar een mooie illustratie van.

De minister van de Ruimte of van de Ruimtelijke Ordening heeft een horizontale ruimtelijke bevoegdheid en kan ruimte scheppen, heroriënteren of beperken. Daarbij moeten de verschillende actoren in de samenleving worden bediend. De minister wijdt daar talrijke beschouwingen aan in zijn beleidsnota, maar echte keuzes worden niet gemaakt, buiten de bevestiging van de uitvoering van wat al in het RSV is beslist.

De heer *Pieter Huybrechts* verwijst naar de samenvatting van de beleidsnota, waarin de minister schrijft dat de ruimtedruk in Vlaanderen groot is en dat het duidelijk is dat ruimte een schaars goed is waar strategisch en voorzichtig moet mee worden omgegaan. Daarom wil de minister een ruimtelijk beleid dat een duurzame ontwikkeling in zijn samenhangende ecologische, sociologische, economische en culturele dimensies in Vlaanderen mee ondersteunt. De heer Huybrechts vraagt zich af wie dat niet wil. Het is een prachtige volzin, maar men kan er alle kanten mee uit. Als gedelegeerd bestuurder van het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) sprak de minister duidelijke en klare taal.

Het lid leest ook dat er plaats moet zijn voor wonen, werken en cultuur, dit naast een vitaal platteland met een sterke landbouw, naast openruimtegebieden, recreatieve voorzieningen, kwalitatieve ruimte voor ondernemerschap en de realisatie van 7000 ha bijkomende bedrijventerreinen. De heer Huybrechts is benieuwd hoe de minister iedereen tevreden gaat stellen en deze doelstellingen zal verwezenlijken. De tijd zal wellicht raad brengen.

Mevrouw *Michèle Hostekint* stelt dat de beleidsnota op bepaalde punten eerder vaag blijft, maar misschien is dat eigen aan een nota die voor een termijn van vijf jaar wordt opgesteld. Het lid hoopt dat de beleidsbrieven de volgende jaren een meer concrete invulling zullen geven aan de doelstellingen die in de beleidsnota zijn opgenomen.

De minister heeft het in zijn beleidsnota enkele keren over een robuust ruimtelijk beleid. Volgens mevrouw Hostekint wil robuust zeggen dat iets de tijd kan weerstaan, dat iets overeind kan blijven ook als de druk van allerlei belangengroepen, de conjunctuur of de omstandigheden tegen zitten. Vlaanderen heeft volgens het lid tot op heden zeker niet altijd een robuust ruimtelijk beleid gekend. Ze hoopt de minister op het einde van deze legislatuur een robuuste minister van Ruimtelijke Ordening te kunnen noemen.

Volgens de heer *Wilfried Vandaele* bevat de beleidsnota enkele belangrijke nieuwe klemtonen. De minister erkent dat ruimte een schaars goed is. Dat is geen overbodige vaststelling: vele sectoren (landbouw, recreatie, wonen, natuur) maken aanspraak op de ruimte en de inname van ruimte voor een bepaald doel heeft gevolgen op zeer lange termijn en voor de komende generaties. Duurzaamheid moet volgens de heer Vandaele dan ook de leidraad zijn. De open ruimte zou slechts mondjesmaat mogen worden ingenomen en enkel als daar zeer goede redenen toe zijn. Hoe meer ruimte vandaag onbenut blijft, hoe meer opties open blijven voor de komende generaties.

Daarom moet de ruimtelijke ordening volgens het lid een normatief kader stellen dat helder en strak is, zodat iedereen weet waaraan hij gehouden is. Dat bevordert de rechtszekerheid.

De Vlaamse Codex Ruimtelijke ordening zou een vereenvoudiging moeten betekenen. Maar de Strategische Adviesraad Ruimtelijke ordening en Onroerend erfgoed (SARO) stelt in zijn advies bij de beleidsnota dat de codex alles nog veel ingewikkelder en logger heeft gemaakt. De heer Vandaele zegt een koele minnaar van de nieuwe codex te zijn. Het is een goede zaak dat de minister een reparatiedecreet opstelt om enkele schoonheidsfouten en gebreken weg te werken.

Het is voor de heer Vandaele geen probleem dat de beleidsnota vooral theoretisch en strategisch is. In de uitwerking moeten efficiëntie en uitvoerbaarheid voorop staan. Ruimtelijke ordening krijgt in de dagelijkse praktijk vorm op het terrein, niet in het minst op het lokale niveau. Het lokale niveau moet dan ook mee zijn met de beleidsvisie. Voor de heer Vandaele geldt daarbij het belfortprincipe: indien taken naar de lokale overheid worden doorgeschoven, horen daar ook middelen bij. In het verleden werd dit principe vaak uit het oog verloren.

De heer Vandaele beklemtoont tot slot dat het van het allergegrootste belang is dat de ruimtelijke ordening de regie houdt en de coördinator blijft van alles wat met ruimtelijk beleid in de brede zin te maken heeft.

De heer *Hermes Sanctorum* meent dat in de beleidsnota een aantal belangrijke sporen zijn uitgezet naar een beter bestuurlijk beleid, dat ook aandacht heeft voor de lagere bestuursniveaus. Interessant is ook de nieuwe relatie die de minister ziet tussen stad en platteland. Bepaalde onderwerpen, zoals ruimte voor kinderen en jongeren, blijven onderbelicht.

Het Vlaamse regeerakkoord zegt volgens het lid onvoldoende over ruimtelijke ordening. Ook de beleidsnota laat een aantal vragen over de ruimtelijke structuurplanning onbeantwoord. Open ruimte terugwinnen is een moeilijke opdracht, maar de nota bevat niet eens een strategische of operationele doelstelling daarover.

De heer *Bart Martens* meent dat een aantal doelstellingen uit de beleidsnota nog verder moeten worden uitgewerkt. Hij geeft als voorbeelden de scenarioplanning, het partnerschapsmodel en de implicaties van de interne staatsvorming voor het beleid inzake ruimtelijke ordening. De consequenties daarvan zullen pas duidelijk worden wanneer de minister ze zal concretiseren.

1.2. Uitvoering en kortetermijnherziening van het RSV

Effectieve uitvoering van het RSV

De heer *Lode Ceysens* stelt dat de verdere uitvoering van het RSV I voor CD&V uitermate belangrijk is. De fractie heeft dit al meermaals benadrukt en zal dit blijven doen. De heer Ceysens gaat ervan uit dat er verder werk wordt gemaakt van de afbakening van de stedelijke gebieden en vraagt aandacht voor de afbakening van Leuven, Hasselt, Genk en het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel (VSGB). Ook de herbevestiging van de agrarische en natuurlijke gebieden is essentieel. Wat dit betreft zijn er in de vorige legislatuur belangrijke stappen gezet, maar de grootste knelpunten moeten nog worden opgelost. De heer Ceysens dringt erop aan om prioritair werk te maken van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen om deze afbakening verder vorm te geven.

Volgens de heer *Pieter Huybrechts* betreft operationele doelstelling 1, over de effectieve uitvoering van RSV, voor het overgrote deel de verdere uitvoering van beslissingen genomen in eerdere regeerperiodes. Wat wel opvalt, is dat de minister vermeldt dat de procedurele vereisten van het planproces zo complex zijn geworden dat ze een hypotheek vormen voor het vlot afhandelen van planningsproces zelf. Daarom worden alternatieve sporen voor strategische ruimtelijke opties onderzocht. Wat hier eigenlijk wordt gezegd is dat het zelfs voor de overheid allemaal te complex is geworden. Hoe complex moet het dan voor de gewone burger wel niet zijn?

Volgens de heer *Bart Martens* vragen alle betrokkenen om uit te voeren wat is afgesproken in het kader van het eerste RSV, inbegrepen de ruimtelijke boekhouding. Ook de SARO stelt dat dit absolute prioriteit moet krijgen. De adviesraad stelt vast dat de doelafstand voor de uitvoering van een aantal bindende bepalingen nog altijd zeer groot is. Dat geldt voor de 7000 hectare extra bedrijventerreinen, maar a fortiori ook voor de 38.000 hectare natuur en de 10.000 hectaren bosgebied, en voor de bevestiging van de 750.000 hectare agrarisch gebied. Het is volgens de heer Martens van cruciaal belang om een uitvoeringsagenda op te maken waarin wordt afgesproken tegen welke datum de doelstellingen worden gehaald. Het halen van de doelstellingen veronderstelt dat met een bepaalde periodiciteit voor duizenden hectaren gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP) worden vastgesteld. De minister heeft in zijn toelichting verwezen naar de loodzware procedures, maar er is in dit verband al heel wat voorbereidend werk verricht. Het overleg in de

buitengebiedregio's heeft al tot heel wat onderzoek en resultaten geleid. Er staan diverse groene GRUP's in de steiger om te worden goedgekeurd of om aan de procedure te worden onderworpen.

Er is een uitvoeringsagenda nodig en de heer Martens, commissievoorzitter, pleit ervoor om daar ook het parlement bij te betrekken. De vorige minister van Ruimtelijke Ordening bracht regelmatig verslag uit aan het parlement over de stand van zaken van de afbakeningsprocessen.

Kortetermijnherziening

Volgens de heer *Lode Ceyskens* laat de minister terecht opmerken dat de kortetermijnherziening van het RSV al enkele jaren loopt en in 2011 zou moeten worden afgerond. De heer Ceyskens pleit voor het snel afhandelen van de deze herziening zonder er nieuwe elementen aan toe te voegen. Het lid pleit wel voor een tweede kortetermijnherziening tijdens deze regeerperiode. Hij denkt daarbij aan een grond- en pandenbeleid voor de economie, het handelvestigingsbeleid, de militaire domeinen die vrijkomen, enkele kleinstedelijke gebieden (zoals Peer, Willebroek en Hamme) en lijninfrastructuren (zoals de N76 die het kleinstedelijk gebied Bree omsluit en die een primaire weg zou worden, waardoor de N73 opnieuw secundair kan worden).

1.3. Nieuw strategisch langetermijnruimtelijkbeleidsplan

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* leest dat de minister een ruimtelijk beleid wil uitbouwen voor en op ritme van de maatschappij. Het lid vindt dit een boeiend uitgangspunt, maar het is als doelstelling bijzonder ambitieus. Momenteel is het immers zo dat de planning doorgaans vraaggestuurd is. En eenmaal de planning er is, zijn evoluties niet meer aan de orde. Hoe gaat de minister een kader of een instrument creëren voor toekomstige ontwikkelingen? Wat vandaag wordt voorbereid, kan op lange termijn niet meer aan de orde zijn. Hoe kan proactief worden opgetreden, rekening houdend met de rechtszekerheid en het doorlopen van de procedures?

Om een beleid op ritme van de maatschappij te verwezenlijken, pleit mevrouw Van Volcem voor multifunctionele zones, met eventueel een nabestemming. De beoordeling van wat een goede ruimtelijke ordening is, kan gebeuren door de gemeentelijke stedenbouwkundige ambtenaren. Dit is volgens het lid een realistisch kader. Het vaststellen van scenario's voor de toekomst zou tot gevolg hebben dat de overheid niet voorbereid is op onverwachte ontwikkelingen, de zogenaamde 'black swans'.

De minister wil volgens mevrouw Van Volcem enerzijds stringent zijn, maar anderzijds ook sturen. Hoe kan de overheid het ritme van de maatschappij volgen en het tegelijkertijd ook sturen? De minister is daarover niet duidelijk in zijn beleidsnota, maar het is begrijpelijk dat hij als nieuwe minister een weloverwogen keuze wil maken.

De kernvraag is vaak waar er ruimte is voor bepaalde activiteiten en waar niet. Dat zijn moeilijke keuzes die moeten worden gemaakt. Waar komen er nieuwe stadions? Waar plant de minister motorcrossterreinen, grote winkelcentra, woonzones, windmolens? Dergelijke projecten zorgen vaak voor beroering, maar het is niet duidelijk welke keuzes de minister wil maken.

Mevrouw Van Volcem stelt voor om in de commissie een hoorzitting te houden over de langetermijnherziening van het RSV. Externe deskundigen en instanties kunnen daarbij goede ideeën aanbrengen.

De heer *Wilfried Vandaele* stelt vast dat het beleid een nieuwe methodologie wil hanteren en de structuurplanning vervangen door scenarioplanning. Het partnerschap wordt voor-

opgesteld. Het is correct dat structuurplanning soms omslachtig en tijdrovend is en dat op sommige punten een vereenvoudiging wenselijk is. Het denk- en consultatieproces dat met de structuurplanning samenhangt, heeft echter ook belangrijke voordelen. In de nieuwe codex lijkt het op sommige punten ook de bedoeling sneller naar uitvoering te gaan zonder planning. De heer Vandaele vreest dat daarmee de deur kan worden geopend voor willekeur. Het lid is er echter van overtuigd dat de minister daarover zal waken.

De heer *Pieter Huybrechts* verwijst naar de ambitie van de minister om voor het einde van deze regeerperiode te komen tot de voorlopige vaststelling van een nieuw strategisch ruimtelijk beleidsplan, in het Vlaams regeerakkoord het nieuwe RSV 2020-2050 genoemd. Het lid vraagt welke stappen de minister reeds heeft gezet. Welke initiatieven heeft de minister reeds genomen om deze doelstelling te realiseren? Hoe ver staat de minister momenteel met dit plan?

Bij operationele doelstelling 3, over de evaluatie van de structuurplanning en het RSV I, vindt de heer Huybrechts weer een uiteenzetting terug over de logheid van de huidige instrumenten van de ruimtelijke ordening. Daarom wenst de minister een evaluatie van het huidige plansysteem om het zo te kunnen bijsturen.

Dat het planproces een vrij juridisch en log systeem is, daarin kan het lid de minister bijtreden. Maar toch heeft hij opmerkingen bij sommige stellingen van de minister. De toenemende juridisering van de sectoren (punt 2 op p. 31), en dus de overregulering van de ruimteclaims van de sectoren, is volgens de heer Huybrechts een rechtstreeks gevolg van het indelen van de ruimte in afgebakende gehelen (woonzone, zone voor bedrijvigheid, landbouwzone enzovoort). De vraag of dit rechtszekerheid creëert, is volgens de heer Huybrechts een valse vraag. Door een duidelijke afbakening is er zekerheid over wat er kan en niet kan in een gebied. Deze vraag lijkt volgens het lid dan ook eerder ingegeven door de ambtenaren van Ruimtelijke Ordening, die in het verleden reeds hebben laten weten – het lid verwijst naar de workshops Visienota RSV 2020-2050 – dat deze rechtszekerheid hun planningswerkzaamheden hindert en dat ze graag meer vrijheid zouden krijgen bij de invulling van een gebied. De ambtenaren streven volgens het lid naar generieke zones waarover ze later kunnen beslissen welke invulling ze zullen krijgen.

Over punt 3 op p. 31 zegt de heer Huybrechts dat de minister eigenlijk een evaluatie wil van het spanningsveld rechtsbescherming van de burger tegenover het algemeen belang. Dit is ingegeven door de hinder die de overheid ondervindt bij sommige grote projecten, zoals de Oosterweelverbinding. Terecht verwijst de minister naar het nimby-syndroom en naar de maatschappelijke kost van deze situatie. De vraag is hier hoe veel rechtsbescherming de burger zal verliezen om de gewenste snelle realisatie van grote overheidsprojecten te verwezenlijken.

Inzake punten 4 en 5 stelt de heer Huybrechts dat het optimaliseren van de uitvoering van de MER-regelgeving binnen de ruimtelijke planning inderdaad nuttig kan zijn. Hier geldt echter evenzeer dat de overheid die regels zelf heeft gecreëerd en het dus zichzelf moeilijk heeft gemaakt. Ook Vlaams Belang is vragende partij voor een sterke vereenvoudiging van het vergunningsproces.

De heer Huybrechts staat positief tegenover operationele doelstelling 4, over de ontwikkeling van planning met scenario's. Het werken met toekomstscenario's is volgens het lid een zeer goede praktijk, die inderdaad in Nederland tot een betere ruimtelijke ontwikkeling leidt.

De heer *Hermes Sanctorum* pleit ervoor in het parlement besprekingen te houden ter voorbereiding van het nieuwe RSV. Daarover kwamen reeds vragen van het middenveld en de heer Sanctorum steunt die vragen. Los van het nieuwe RSV moet prioritair werk

worden gemaakt van de uitvoering van het huidige lopende RSV, zeker wat de afbakening van de buitengebieden en de realisatie van stadsrandbossen betreft.

De heer *Bart Martens* verwijst naar het voornemen van de minister om scenario's te introduceren in de ruimtelijke planning. Het lid verwijst naar de verschillende toekomstverkenningen die in andere beleidsdomeinen werden uitgetekend en pleit voor coördinatie daarmee. Het recente rapport Milieuverkenning 2030 tekent voor verschillende sectoren (energie, huishoudens, landbouw, industrie, transport) scenario's uit. Deze scenario's zouden moeten worden samengelegd met de ruimtelijke ordening, zoals in Nederland gebeurt op basis van verschillende toekomstscenario's van het Centraal Planbureau. Ook wat wordt uitgetekend in het nieuwe Mobiliteitsplan en Klimaatbeleidsplan moeten samensporen met de scenario's in de ruimtelijke ordening.

De SARO drukt zijn bezorgdheid uit over het ter discussie stellen van een aantal fundamentele elementen uit het eerste RSV, zoals de ruimteboekhouding, de afbakening stedelijk gebied/buitengebied en het principe van gedeconcentreerde bundeling. Uit de beleidsnota kan volgens de heer Martens echter niet worden afgeleid dat die elementen ter discussie worden gesteld. Hij pleit ervoor de principes uit het eerste RSV – zoals gedeconcentreerde bundeling, kernversterking, inbreiding, de ontwikkeling van Vlaanderen als open en stedelijk en het behoud van de open ruimte – te blijven hanteren en vraagt aan de minister om die uitdrukkelijk te bevestigen. Het kan niet de bedoeling zijn dat de nieuwe langetermijnvisie het RSV I op de helling plaatst. Is de bezorgdheid van de SARO onterecht?

Ook de sector en de stedenbouwkundige ambtenaren vragen de nodige rust om uit te voeren wat is afgesproken. Er ligt nog veel werk van het eerste RSV op de plank.

De heer Martens pleit er op zijn beurt voor dat het Vlaams Parlement een belangrijke rol zou spelen bij de voorbereiding van de langetermijnvisie op de ruimtelijke ordening, onder meer door het organiseren van hoorzittingen. Het parlement kan mee vorm geven aan een visie die breed maatschappelijk en politiek wordt gedragen. Omdat een dergelijke visie legislatuuroverschrijdend is, is een breed politiek draagvlak nodig.

1.4. Inhoudelijke accenten

1.4.1. Wonen en de demografische uitdagingen

Gezinsverduunning en vergrijzing

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* beaamt dat de gezinsverduunning en vergrijzing demografische uitdagingen zijn die zich ruimtelijk zullen vertalen, zoals in de omgevingsanalyse wordt uiteengezet. Er wordt verwacht dat het aantal huishoudens verder zal toenemen tot ruim 2,7 miljoen in 2020 en dat met name het aantal eenpersoonshuishoudens nog flink zal aangroeien. In 2020 zal een op drie huishoudens bestaan uit één persoon. De ruimte wordt echter steeds schaarser en de omvang van de kavels en de woningen moeten dus krimpen. Om de stadsvlucht tegen te gaan en wonen in de stad te promoten, en ook omwille van de mobiliteit en het behoud van de open ruimte rond de stad, vraagt het lid om geen concurrerende en goedkope woonzones in de buitengebieden te creëren. Vroeger werd de verdeelsleutel 50/50 gehanteerd, die werd gewijzigd naar 60/40. Het lid pleit voor een evolutie naar een 70/30-verdeling, wat zou betekenen dat minstens zeventig procent van de bijkomende woningen die in Vlaanderen nodig zijn, binnen de stedelijke gebieden worden ontwikkeld. De randgemeenten rond de stad beschikken echter over nog meer ruimte en kregen woonuitbreidingsgebieden toegekend. De goedkope verkavelingen die daar tot stand komen, trekken jonge gezinnen aan die een betaalbaar stuk grond willen. Wat stelt de minister voor?

Het lid leest verder in de beleidsnota dat de minister de opdeling tussen buitengebied en stedelijk gebied in vraag stelt als instrument. Wat zal de minister hiermee doen? Wil de minister komen tot stadsregio's waarbinnen de ruimte wordt verdeeld?

Mevrouw Van Volcem vraagt ook aan de minister wat hij zal doen met de oude verkavelingen, die dateren van de jaren 60 en 70. De babyboomgeneratie heeft in deze verkavelingen villa's en bungalows gebouwd op percelen van meer dan 1000 vierkante meter. Deze generatie wordt nu ouder en hun kinderen gaan zelfstandig wonen. Het is volgens mevrouw Van Volcem, gelet op de evolutie van vergrijzing en gezinsverduunning, een uitdaging om deze verkavelingen aan te pakken, bijvoorbeeld door een herverdeling. De woningen kunnen misschien worden omgevormd tot groepswoonings voor bejaarden of kangoeroewoningen en dergelijke. Kan hierover een stedenbouwkundig onderzoek gebeuren? Wat zal het beleid van de minister zijn? Hoe zal hij hierop planologisch inspelen, bijvoorbeeld door het bepalen van een nabestemming?

Ook volgens mevrouw *Michèle Hostekint* stipt de beleidsnota terecht het belang aan van demografische uitdagingen zoals gezinsverduunning en vergrijzing.

In dezelfde paragraaf heeft de minister het over de grote toename van het aantal gezinnen in de grensregio met Nederland. In de beleidsnota wordt niet gesproken over het toenemende aantal Vlamingen dat verhuist tot net over de taalgrens. Dit fenomeen, dat volgens mevrouw Hostekint vooral te maken heeft met de prijzen van de bouwgronden, kan in de loop van de jaren niet anders dan sterk toenemen. De vraag, die verder gaat dan het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, is hoe het beleid daarmee zal omgaan. Het gaat hier om Vlaamse gezinnen die meestal nog in Vlaanderen of Brussel werken en die hun Vlaamse identiteit niet willen opgeven, maar die wel in een ander gewest gaan wonen. Het verschijnsel is volgens het lid belangrijk genoeg voor een verdere analyse. Er is nood aan een juist beeld van de huidige en in de toekomst verwachte omvang van deze binnenlandse emigratie en van de verwachtingen die deze Vlamingen hebben ten aanzien van het Vlaamse beleidsniveau. Mevrouw Hostekint suggereert om daarover een studieopdracht te geven aan een kenniscentrum of universiteit.

Zorgwonen

Mevrouw *Michèle Hostekint* betreurt dat ze in de beleidsnota geen enkele verwijzing heeft gevonden naar het begrip woonzorgzone. De minister zou kunnen opwerpen dat het een begrip is dat thuishoort in een beleidsnota Wonen of Welzijn. Het is echter de overtuiging van het lid dat men de woonzorgzone niet langer uit het begrippenkader van de Vlaamse ruimtelijke ordening kan wegdenken.

De Vlaamse Bouwmeester Marcel Smets heeft zich onlangs zeer lovend uitgelaten over de eerste Vlaamse Woonzorgzone in Wervik. Hij wijst erop dat de ruimtelijke ordening en stedenbouw zich moet voorbereiden op de vergrijzing. Monica De Coninck, voorzitter van het OCMW Antwerpen, het grootste zorgbedrijf van Vlaanderen met meer dan 10.000 werknemers, is hem daarin bijgetreden. Net zoals in de sociale zekerheid het thema van de pensioenen een prangend thema is geworden, krijgt de impact van vergrijzing ook in andere beleidsvelden een grote 'sense of urgency'. Een recente studie wijst uit dat meer dan 98 procent van de Vlamingen absoluut niet naar een rustoord wil. En of men de term rustoord nu vervangt door een nieuwe benaming of zelfs een nieuw concept; het blijft een feit dat Vlamingen deze instellingen blijvend zullen associëren met afhankelijkheid, met onvrijheid, met de verplichte aanpassing aan regels die door anderen worden vastgelegd.

Er moet volgens mevrouw Hostekint naar alternatieven worden gezocht. Het gaat volgens haar niet alleen over aangepast of aanpasbaar bouwen, maar ook en vooral over wonen in een aangepaste omgeving. Ze denkt daarbij aan een ruimtelijke omgeving die een mini-

minimum aantal voorzieningen telt binnen een bereikbare afstand en die een minimum aantal diensten biedt aan mensen die in de woonzorgzone wonen. Er is een definitie van een woonzorgzone opgenomen in de toelichting bij de motie van aanbeveling van de Commissie Wonen en Zorg uit de voorbije legislatuur (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 2208/1). In het kader van deze motie van aanbeveling werd aan de Vlaamse Regering gevraagd een ontwerp van decreet voor te leggen dat minimaal al een decretale verankering van het begrip en van het concept woonzorgzone omvat. Het lid roept de minister op om hiervan werk te maken.

Grond- en pandenbeleid

Mevrouw *Valerie Taeldeman* stelt dat het opvallend is dat het grond- en pandenbeleid slechts summier aan bod komt in de beleidsnota. Het lid had gehoopt op een brede benadering van de uitvoering van het Grond- en Pandendecreet, een van de grote uitdagingen in de komende jaren, niet alleen voor de minister maar ook voor de lokale besturen, socialehuisvestingsmaatschappijen en private verkavelaars. De lokale besturen zijn druk in de weer om uitvoering te geven aan dit decreet en proberen een visie te ontwikkelen over de manier waarop ze het sociale objectief moeten halen tegen 2020. Op pagina 36 van de beleidsnota staat dat het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening actief zal bijdragen aan de uitvoering van het decreet betreffend het grond- en pandenbeleid en binnen zijn verantwoordelijkheid de nodige initiatieven zal nemen. Mevrouw Taeldeman had graag een duidelijkere visie van de minister gezien op de uitvoering van het decreet. De minister, met nieuwe ideeën voor deze regeerperiode, mag ook de nieuwe ideeën van de vorige legislatuur niet vergeten.

1.4.2. Creatieve steden en verstedelijking

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* betreurt het dat de minister van Ruimtelijke Ordening niet tevens bevoegd is voor Mobiliteit en Wonen. De minister stelt dat de stad een belangrijke economische transitie moet ondergaan, maar het lid hoopt dat hij vooral prioriteit zal geven aan de afbakening van de stedelijke gebieden. Nu zijn er zeven van de dertien stedelijke gebieden afgebakend. Heel wat investeringen wachten op een rechtszeker ruimtelijke kader.

De zakelijke diensten kunnen in de steden niet in woongebieden, tenzij in combinatie met een woonbestemming. Artikel 4.4.9 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening laat thans al een aantal afwijkingen toe, maar die zijn beperkt. In zones met hoofdbestemming wonen in steden ontstaan er nieuwe noden. Ook de woonondersteunende functies zijn er belangrijk, zoals kinderopvang en strijkateliers of een groepspraktijk van artsen. Maar die hebben vestigingsproblemen omdat ze in de praktijk moeilijk met een woning, bijvoorbeeld boven het atelier of de opvangruimte, kunnen worden gecombineerd. Bij het verhuren aan een werknemer kunnen problemen ontstaan met de arbeidswetgeving en de huurwetgeving. Mevrouw Van Volcem dringt daarom aan op een omzendbrief over de interpretatie van artikel 4.4.9, die een kader zou kunnen bieden om dergelijke dossiers te beoordelen. Voor woonondersteunende functies moet volgens het lid honderd procent van de bestemming kunnen worden afgeweken.

De heer *Pieter Huybrechts* stelt vast dat de minister niet alleen wil werken aan een vitaal platteland maar ook aan aantrekkelijke, leefbare en creatieve steden (operationele doelstelling 5). Het lid stelt dat creativiteit, of beter gezegd innovatie, inderdaad één van de motoren is van economische vernieuwing. Een economie draait echter niet enkel op de laboratoriumfunctie en op kleine innoverende bedrijven in steden. Er moet dan ook voor worden gezorgd dat de werkgelegenheid binnen de steden niet wordt verdrongen door enkel te focussen op deze creatievestedentheorie. Niet iedereen die in een stad woont is immers hooggeschoold of bijzonder creatief in het ontwikkelen van nieuwe goederen of diensten.

Op p. 35 schrijft de minister “Het ruimtelijk beleid zal een antwoord moeten bieden op de differentiële woonbehoefte en de verscherpte dualisering als gevolg van de externe en selectieve migratiepatronen.” De heer Huybrechts vraagt wat hiermee wordt bedoeld.

Mevrouw *Michèle Hostekint* staat achter de idee van versterking van de Vlaamse creatieve steden en wil daaraan meewerken. Maar er ontbreken volgens het lid operationele doelstellingen over de problematiek van de bereikbaarheid en ontsluiting van de steden, over het verkeer dat leefbaar moet blijven en over het grote belang van de voorstadsnetten voor de ontsluiting van de steden. Daarover vindt het lid weinig terug in de tekst.

De minister stelt in de omgevingsanalyse dat voor ruimtebehoevende industrie de stad aan de bovengrens zit wat betreft economische groei, waardoor dit type van activiteiten de stad ontvlucht. Mevrouw Hostekint wil dit grotendeels voor waar aannemen, maar wil eraan toevoegen dat dit niet mag leiden tot een lukrake industrialisering van de open ruimte in Vlaanderen.

Het lid verwijst ook naar punt 1.4 van de omgevingsanalyse, dat handelt over de verstedelijkingsdruk op de open ruimte en de multifunctionaliteit van het platteland. De minister komt tot de vaststelling dat de onbebouwde oppervlakte in de periode 1990-2007 met 5,8 percent is afgenomen. Mevrouw Hostekint wil daarbij opmerken dat het eerste RSV ter zake een ‘standstill’ had ingeschreven. Cynici stellen zich nu de vraag hoeveel structuurplannen er nog nodig zijn vooraleer Vlaanderen totaal is volgebouwd.

Het lid pleit ervoor dat de minister zich niet zou beperken tot een ‘volgend’ beleid. Er is geen beleid nodig dat louter inspeelt op kortetermijnbehoeften. Vlaanderen heeft een sturend beleid en een langetermijnbeleid nodig. Het beleid moet een visie ontwikkelen over de ruimtelijke ontwikkeling van maatschappelijke transformaties.

Het kwalijke fenomeen dat de minister ‘sprawl’ noemt – het uitgebreide net van linten, perifere gebieden en verspreide bebouwing dat samengaat met de suburbanisatie en de desurbanisatie van het wonen en van economische activiteiten – is volgens mevrouw Hostekint geen onomkeerbare fataliteit. Het is wel een evolutie die krachtadig moet worden tegengegaan.

De minister stelt vast dat er een hernieuwbare belangstelling is van jongvolwassenen voor de stad en zegt in de beleidsnota dat het afwachten is of die trend zich zal doorzetten. Mevrouw Hostekint wijst op een andere trend die maakt dat deze jongvolwassenen – van zodra ze een gezin vormen en kinderen krijgen – de steden massaal ontvluchten. Volgens haar moet niet worden afgewacht of het een trend is die zich doorzet. Ze vraagt uitdrukkelijk aan de minister om zelf de trend te zetten en een beleid te ontwikkelen dat jongvolwassenen en jonge gezinnen in de stad houdt.

De heer *Robrecht Bothuyne* stelt dat een kernversterkend beleid inderdaad nodig is om werk te maken van leefbare steden. De studie die de vorige minister van Ruimtelijke Ordening heeft besteld over het afwegingskader voor grootschalige detailhandel is afgerond. Wat zijn de conclusies van de minister uit die studie en hoe zal hij die in zijn beleid vertalen? In de Kamer zou de zogenaamde IKEA-wet zijn aangepast in functie van de Dienstenrichtlijn. Is daarover overleg gepleegd met de Vlaamse Regering? Wat zijn de gevolgen van die aanpassing voor de visienota Winkelen en de omzendbrief die de minister zou opstellen? Aan welke maatregelen denkt de minister en wanneer mogen die worden verwacht?

1.4.3. *Vitaal platteland en bescherming van de open ruimte*

Vitaal platteland

De heer *Lode Ceyskens* stelt vast dat de minister op diverse plaatsen in de beleidsnota over ruraal ondernemerschap spreekt. De heer Ceyskens gaat ervan uit dat landbouw de belangrijkste economische actor is in het buitengebied en niet in het gedrang mag komen door andere vormen van ruraal ondernemerschap. Een belangrijke bezorgdheid in dat verband is de wijze waarop in de toekomst zal worden omgegaan met leegstaande bedrijfsgebouwen en gedesaffekteerde hoeves op het platteland. De minister stelt zelf ook die vraag. Die oefening moet volgens de heer Ceyskens inderdaad gebeuren, maar dan in een planologisch kader, waarbij lokaal een goede afweging kan worden gemaakt, en niet in het uitvoeringsbesluit betreffende de functiewijzigingen. Een gebouw in openruimtegebied een andere bestemming geven kan eenvoudig lijken, maar de impact die de nieuwe functie op de omliggende percelen kan hebben, is dat niet. Vandaar het pleidooi van het lid voor een planologische aanpak.

Volgens de heer Ceyskens spreekt de minister in de beleidsnota ook over bouwvrij agrarisch gebied. Op zich is er volgens het lid geen bezwaar tegen bouwvrije gebieden maar er moet worden opgelet voor het opleggen van allerlei voorwaarden vanuit verschillende beleidsdomeinen, waardoor op termijn geen enkel initiatief meer kan worden genomen. Er zijn voorbeelden genoeg van landbouwbedrijven die niet meer kunnen uitbreiden, bijvoorbeeld omdat ze te dicht bij de bebouwde kom zijn gelegen. Indien grote delen van het buitengebied bouwvrij zouden worden, rest er voor een aantal bedrijven geen enkele uitbreidingsmogelijkheid meer.

Mevrouw *Michèle Hostekint* verwijst naar de opmerking in de omgevingsanalyse dat de schaalvergroting in de landbouw enerzijds leidt tot de oprichting van grotere agrarische gebouwen met een vaak zeer industriële verschijningsvorm en anderzijds tot een toenemend aantal hoevegebouwen die hun agrarische functie verliezen, met als gevolg een aanbod aan vrijgekomen gebouwen op het platteland. De minister zegt het niet met zoveel woorden, maar de argeloze lezer zou daaruit kunnen begrijpen dat het jammer is om die mooie boerderijtjes te laten verkommeren, met andere woorden dat er dan maar niet-landbouwers moeten komen wonen. De heer Ceyskens verwees ook al naar de functiewijzigingen van vrijgekomen hoeves. Gelet op de gedeelde bekommernis voor de open ruimte, vraagt mevrouw Hostekint zich af of het zo onredelijk zou zijn om die vrijgekomen gebouwen, in zoverre ze natuurlijk niet tot het bouwkundig erfgoed behoren, gewoon af te breken. Soms is dit de enige oplossing om te komen tot een echt handhavingsbeleid, als de overheid de ruimtelijke structuurplanning echt ernstig wil nemen.

De heer *Bart Martens* deelt de bekommernis van de heer Ceyskens over het ruraal ondernemerschap. Het verder verruimen van het besluit over de zonevreemde functiewijzigingen zou de eigenheid van het platteland aantasten. Een verrommeling van het platteland en het toenemen van zonevreemde constructies moet worden vermeden.

De heer Martens pleit er ook voor om bij het toestaan van nieuwe constructies op het Vlaamse platteland meer aandacht te hebben voor de beeldkwaliteit. De architecturale kwaliteit moet ook op het platteland worden bewaakt. Voor bestaande leegstaande gebouwen die het platteland ontsieren, kan een afbraakpremie worden overwogen, zoals die in Nederland bestaat. Een dergelijke subsidie zou de tegenhanger van de leegstandsheffing kunnen zijn en bijdragen tot het verfraaien van het platteland en het behoud van de eigenheid ervan.

Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel

De heer *Wilfried Vandaele* benadrukt dat voor N-VA de afbakening van het VSGB belangrijk is. De finaliteit van dat proces is het stellen van grenzen aan de groei van Brussel en het vrijwaren van de open ruimte. Het partijprogramma van N-VA stelt hierover dat het groene karakter van de Vlaamse Rand in ieder geval gevrijwaard moet blijven bij de afbakening van het VSGB en het beleid inzake ruimtelijke ordening.

Ruimte voor kinderen en jongeren

De heer *Hermes Sanctorm* verwijst naar de adviezen van de Vlaamse Jeugdraad, Kind en Samenleving en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Het lid vindt de verwachtingen van kinderen en jongeren, met veel ruimtevragen en weinig ruimteaanbod, meer dan terecht. Er moet bijvoorbeeld een goede ruimtelijke oplossing komen voor de zonevreemde jeugdinfrastructuur. Er moet ook worden ingegaan op de vraag naar meer toegankelijke bossen en speelbossen. Dit onderwerp blijft onderbelicht in de beleidsnota.

Open ruimte en natuur en bos

Volgens mevrouw *Mercedes Van Volcem* komen de open ruimtes steeds meer onder druk omdat alle actoren ruimte vragen. Zal de minister een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opmaken voor open ruimtes? Of laat hij dit over aan de lokale overheden, die zelf ook, rechtstreeks en sterk, onder druk staan wat de invulling van de open ruimte betreft? Is er een taakstelling of is deze vervat in taakstelling voor landbouw en natuur?

De heer *Wilfried Vandaele* laat opmerken dat de SARO in zijn advies wijst op de problematiek van de zonevreemde bossen, die in de commissie al werd besproken met de minister van Leefmilieu en Natuur (*Hand. VI. Parl. 2009-10, nr. C19*). Bijna een derde van het bosareaal in Vlaanderen is zonevreemd en het lid rekent erop dat de minister mee naar een oplossing helpt zoeken.

Voor de heer *Bart Martens* is het cruciaal dat over de verschillende beleidsdomeinen heen werk wordt gemaakt van het realiseren van de stadsrandbossen. De uitvoering daarvan verloopt stroef. Het stadsrandbos Gent is al lang in de ruimtelijke uitvoeringsplannen opgenomen, maar de eerste boom moet nog worden geplant. Met het Agentschap voor Natuur en Bos zou moeten worden bekeken hoe de doorlooptijd kan worden verkort. Het stadsrandbos Antwerpen is uit de voorlopige afbakening van het grootstedelijk gebied Antwerpen gehaald. De heer Martens hoopt dat dit niet betekent dat het op de lange baan wordt geschoven. Voor dergelijke projecten zou een projectteam kunnen worden samengesteld met ambtenaren van de verschillende beleidsdomeinen, dat de regie bewaakt en de doorlooptijd kan versnellen.

Functionele verweving

De heer *Lode Ceysens* pleit ervoor om bij functionele verweving de ruimtebalans te blijven respecteren. Het kan niet de bedoeling zijn om door middel van verweving sluipend dingen te laten gebeuren die zijn niet afgesproken in het kader van de ruimtebalans. Er zijn voorbeelden van landbouwgebieden waar door verweving de landbouw bijna onmogelijk is geworden. Verweving mag geen benaming worden voor gebieden waarover men geen uitspraak wil of kan doen.

Volgens de heer *Pieter Huybrechts* wordt er bij de doelstelling inzake functionele verweving terecht opgemerkt dat er een economische verschuiving is van de industrie naar de diensten (tertiaire sector). Dit mag er volgens het lid echter niet toe leiden dat de industrie

wordt verdrongen. Er moet in Vlaanderen voldoende plaats zijn voor de maakindustrie. Dit brengt het lid bij doelstelling 11 over bijkomende bedrijventerreinen.

1.4.4. Ruimte voor bedrijven en investeringskansen

De heer *Pieter Huybrechts* verwijst naar doelstelling 11. Het voornemen om 7000 ha extra bedrijventerreinen te realiseren, dus de realisatie van de ijzeren voorraad, wordt door Vlaams Belang positief beoordeeld. Volgens experts zal er echter na 2012 behoefte zijn aan extra bedrijventerreinen, tenzij men natuurlijk niet meer wil inzetten op extra industrie en gelooft in een volledig verschuiven naar een diensteneconomie en de zogenaamde groene economie en kenniseconomie. Hierbij neemt men wel het risico dat na het verdwijnen van de industrie de diensten volgen naar de landen waarnaar de industrie is verhuisd. Persoonlijk gelooft het lid niet in een volledige diensteneconomie (zakelijke diensten, gezondheidszorg, maatschappelijke diensten enzovoort). Eenmaal de industrie uit een land weg is, volgen de zakelijke diensten. Vlaanderen zal als transitland waarschijnlijk nog wel logistieke diensten kunnen behouden, maar dit zal onvoldoende zijn om de tewerkstelling te maximaliseren. Diensten zoals gezondheidszorg en maatschappelijke diensten worden gefinancierd of medegefinancierd met belastingsgeld. Als een te groot deel van de bevolking werkloos is, en er dus onvoldoende belastingsinkomsten zijn, zullen ook deze sectoren een neergang kennen. Wat de minister op p. 41 kenniseconomie noemt en ook de groene economie zullen dit niet kunnen opvangen.

Wat de kenniseconomie betreft: innovaties die hier worden ontdekt kunnen ook worden ingezet in het buitenland. De realisaties van een duurzame kenniseconomie die op lange termijn voordelen opbrengt voor Vlaanderen is maar mogelijk wanneer er in Vlaanderen voldoende plaats is voor maakindustrie. In het andere geval verdwijnt de kennis op termijn naar het buitenland.

Operationele doelstelling 12, over investeringskansen voor dynamische sectoren en plekken, is volgens de heer *Huybrechts* goed zolang men de maakindustrie niet vergeet. Het lid sluit zich aan bij de voornemens van de minister wat de luchthavens betreft en bij het concept van kernwinkelgebieden.

De opmerkingen van het lid bij doelstelling 11 gelden ook voor doelstelling 13 over het blijvend inzetten op het hergebruik, verdichten en activeren van bedrijventerreinen. Het richten van ruimteclaims op ongebruikte en te saneren sites is positief. Dat de herontwikkeling van bedrijventerreinen en verlaten sites op een duurzame manier moet gebeuren, krijgt ook de goedkeuring van Vlaams Belang.

Met de verweving van de innoverende economie (kenniseconomie en groene economie) in bewoonde gebieden en open ruimten (multifunctioneel gebruik van de ruimte) is in principe niets mis zolang er maar voldoende bedrijventerreinen zijn voor de maakindustrie. Het is inderdaad beter om zware industrie zoveel mogelijk buiten de woonkernen en de open ruimten te houden.

Over operationele doelstelling 16 – ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid garanderen bij het beheer van de ruimte – kan volgens de heer *Huybrechts* niets zinvol worden gezegd vooraleer geweten is hoe de Vlaamse Regering de ruimtelijke kwaliteit zal garanderen. Het beleid zal in grote mate afhangen van hoe dit begrip nader wordt omschreven.

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* merkt op dat de beleidsnota spreekt van een duidelijke evolutie naar hoogproductieve, sterk kapitaal- en schaalintensieve industrie enerzijds en gespecialiseerde kleinschalige activiteiten anderzijds. Dat zou zich ook in een ruimtelijke ontwikkeling moeten vertalen. Maar thans is de ruimtelijke ordening eerder statisch. Dat komt door de geldende gewestplannen en bijzondere plannen van aanleg met tal van type-

voorschriften, die een hele procedure hebben doorlopen. Eens die plannen klaar zijn, zijn ze vaak achterhaald door de maatschappelijke evolutie. Dat leidt vaak tot zonevreemde investeringen of uitstel van investeringen. Wat stelt de minister daar tegenover? Pleit de minister voor een algemene afwijking van de bestemming? Laat de minister het primaat van de ruimtelijke ordening dan over aan de lokale spelers, die nu in een proces van ontvoogding zitten?

Mevrouw Van Volcem staat achter de doelstellingen van de minister wat de ijzeren voorraad betreft. Indien een bedrijf wil investeren, moet er inderdaad ruimte beschikbaar zijn. Het lid heeft wel vragen bij de stimulans die de minister wil geven tot het activeren van onbenutte bedrijfsgronden en -panden. Er mag niet te voortvarend worden opgetreden. Vele bedrijven hebben een langetermijnvisie en houden gronden in voorraad voor de volgende twintig jaar. Een kortetermijnvisie is ook niet bevorderlijk voor de investeringen.

De minister blijft in de nota vaag over het kaderdecreet Ruimtelijke Economie. Wat wil de minister hiermee bereiken? Welke timing stelt hij voorop? Is het bijvoorbeeld de bedoeling tot rijbedrijven te komen in de ruimtelijke ordening of denkt de minister aan een vervolg op het Grond- en Pandendecreet maar dan voor bedrijventerreinen?

Om voor voldoende aanbod aan kmo-gronden te zorgen, kunnen de gemeenten in het buitengebied meer dan vijf hectare ontwikkelen. Dat kan een oplossing zijn voor bepaalde noden, maar ook daar zal de minister tot een goed partnerschap moeten komen. Hoe zal die taakstelling worden opgenomen in het RSV? Welke gemeenten zullen dit mogen doen en op basis van welke criteria worden ze geselecteerd?

Mevrouw *Michèle Hostekint* ziet in de industrieparken van de Vlaamse centrumsteden niet alleen flink wat leegstand, maar ook kantoren die eigenlijk beter in het stadscentrum zouden worden gebouwd. Voor elk bedrijf is er een uitgestrekte parkeerterrein dat vaak alleen op de jaarlijkse opendeurdag van het bedrijf in kwestie vol staat. Mevrouw Hostekint stelt vast dat de ruimte op deze bedrijfsterreinen niet optimaal wordt benut.

Het zou de regel moeten zijn dat er op die bedrijfsterreinen centrale voorzieningen komen, waaronder parkeertorens of in ieder geval gemeenschappelijke parkings, en dat er in een efficiënt en duurzaam parkmanagement wordt geïnvesteerd. De Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Antwerpen levert ter zake goed werk, maar eigenlijk staat Vlaanderen volgens het lid op dit vlak nog niet heel ver.

Mevrouw Hostekint vindt dat de discussie over de zogenaamde ijzeren voorraad ten gronde moet worden gevoerd. Een bedrijf moet inderdaad de mogelijkheid hebben om binnen een termijn van drie tot vijf jaar uit te breiden. Als echter alle bedrijven op eenzelfde bedrijventerrein die mogelijkheid willen openhouden, wat vaak gebeurt, dan is er permanent een grote oppervlakte onbenutte gronden.

Het is een economische wetmatigheid dat sommige bedrijven zullen groeien en nieuwe gebouwen zullen neerplanten, maar met andere bedrijven zal dit niet het geval zijn of ze zullen zelfs minder oppervlakte nodig hebben. Met een efficiënt en flexibel parkmanagement kan volgens mevrouw Hostekint dit fenomeen worden opgevangen en kan de productiviteit per vierkante meter bedrijfsterrein aanzienlijk verhogen.

Mevrouw Hostekint leest dan ook met tevredenheid dat één van de operationele doelstellingen in de beleidsnota het blijvend inzetten op het hergebruiken, verdichten en activeren van onbenutte bestaande bedrijventerreinen is (doelstelling 13).

De heer *Wilfried Vandaele* stelt dat Vlaanderen als slimme draaischijf voor vervoer en logistiek een centraal thema in het Vlaamse regeerakkoord is. Dat werkt ook door in de

beleidsnota Ruimtelijke Ordening. N-VA pleit voor slimme logistiek en meer gebruik van de ondergrondse ruimte. Concreet denkt het lid daarbij aan het stimuleren van ondergrondse pijpleidingen in de havens van Antwerpen en Zeebrugge. Nederland heeft daarvoor al een planningskader ontwikkeld.

De fractie van de heer Vandaele steunt ook de doelstelling van betere benutting van bestaande bedrijventerreinen en de ontwikkeling van 'brownfields'. De heer Vandaele deelt wat dat betreft de analyse van mevrouw Hostekint.

De heer Vandaele verwijst naar de mogelijkheid voor gemeenten in het buitengebied om meer dan vijf hectare kmo-grond te ontwikkelen, waarover ook een bepaling in het regeerakkoord is opgenomen. Het oude beeld van elk dorp dat zijn eigen kmo-zone wil ontwikkelen, doemt daarbij opnieuw op. Dit is in tegenstelling tot wat in de structuurplanning werd vooropgesteld. De daaraan verbonden voorwaarden moeten volgens het lid dan ook rigoureuus worden toegepast en waar mogelijk verfijnd. Het regeerakkoord zegt dat de behoefte moet worden aangetoond en dat het bij voorkeur moet gaan over het herlokaliseren van lokale bedrijven. Er moet een goede ontsluiting zijn en bij voorkeur moet de zone aansluiten bij een bestaande kmo-zone of een hoofddorp. Ze kan ook aansluiten bij een woonkern en dat roept volgens het lid op tot waakzaamheid. Ook de SARO benadrukt dat dit er niet toe mag leiden dat elke buitengebiedgemeente of -kern in de toekomst zijn eigen bedrijventerrein zal ontwikkelen. De adviesraad stelt dat de maatregel er integendeel zou moeten toe bijdragen dat bedrijventerreinen worden geconcentreerd op bepaalde plaatsen. Concreet betekent dit de concentratie van bedrijven in de specifiek economische knooppunten van het buitengebied.

Zoals ook in de beleidsnota staat, is het in dit verband belangrijk dat er een ondersteuning komt van een gewijzigde gemeentelijke fiscaliteit om de gemeenten ertoe aan te zetten om samen te werken. Het lid denkt daarbij aan een soort fonds waar de opbrengsten van kmo-zones in worden samengebracht en nadien herverdeeld onder de gemeenten, ook de gemeenten die geen eigen kmo-zone hebben.

De heer *Robrecht Bothuyne* is het niet eens met de andere commissieleden wat de ruimte om te ondernemen betreft. Er moet kort op de bal worden gespeeld. Een bedrijf drie tot vijf jaar laten wachten voor het kan uitbreiden, kan het voortbestaan van dat bedrijf bedreigen. Het lid wil de afspraken in het regeerakkoord over de mogelijkheid om bedrijventerreinen te ontwikkelen niet in vraag stellen. Hij vraagt aan de minister om het regeerakkoord uit te voeren en de voorwaarden voor gemeenten in het buitengebied om meer dan vijf hectare te ontwikkelen niet te verstrengen.

Ruimte om te ondernemen is essentieel in de ontwikkeling van de economie. De regionale sociaaleconomische overlegcomités (RESOC's) klagen reeds lang over het gebrek aan ruimte om te ondernemen. De RESOC's worden vertegenwoordigd door bestuurders van verschillende politieke partijen en ook de sociale partners maken er deel van uit. Het gaat dus om een zeer breed gedragen vraag van het maatschappelijk bestel in Vlaanderen.

De heer Bothuyne is tevreden met de keuze van de minister om te komen tot een subregionale ijzeren voorraad. Wat verstaat de minister onder subregionaal? Is dat het niveau van de RESOC's of denkt de minister aan een andere schaal? Hoe zal de voorraad worden bepaald?

Het lid steunt ook de betrachting van de minister om voor de economische ruimtevragen een soort grond- en pandenbeleidsinstrumentarium op te zetten. In combinatie met het op handen zijnde decreet Ruimtelijke Economie moeten deze inspanningen resulteren in meer en betere bedrijventerreinen die vlot kunnen worden benut. De heer Bothuyne vraagt een pragmatische benadering van deze problematiek en respect voor de subsidiariteit. Uiter-

aard is het nuttig om onderscheid te maken tussen verschillende soorten bedrijventerreinen. Maar als bedrijfsleiders geen terrein vinden, is het wel frustrerend dat ze op een terrein in hun buurt niet terecht kunnen omdat ze daar niet op hun plaats zouden zijn. De goede inschatting die een lokaal bestuur kan maken over de wenselijkheid kan een sleutel tot succes zijn. Het lid gelooft in de professionalisering van de lokale besturen.

De heer *Hermes Sanctorum* stelt vast dat de vraag naar bijkomende bedrijventerreinen als prioritair wordt gezien en snel ingewilligd, terwijl er nog altijd gronden beschikbaar zijn en er bedrijfsgebouwen leegstaan. Intercommunales zouden instrumenten moeten hebben om gebouwen en het gebruik ervan te monitoren. Dit overlaten aan de markt betekent dat er speculatie is en veel gebouwen een oneigenlijke invulling krijgen.

Lang voor het RSV II een feit is, wordt al aan de gemeenten toestemming gegeven om ook in het buitengebied op zoek te gaan naar extra kmo- en industriegronden. Dat is volgens de heer Sanctorum een voorafname op het nieuwe RSV en kan tot problemen leiden inzake mobiliteit en energievoorziening. Zal de verdere versnippering geen nieuwe ruimtelijke problemen veroorzaken? De maatregel hypothekeert volgens het lid de kansen op een eigentijds plattelandsbeleid.

De heer *Bart Martens* zegt uit te kijken naar het ontwerp van decreet Ruimtelijke Economie. Het lid is zeer positief over het voornemen van de minister om onbenutte bedrijfsgronden en -panden te activeren en daarbij instrumenten van het grond- en pandenbeleid in te zetten. Er is inderdaad een gebrek aan ruimte om te ondernemen, maar anderzijds worden bestaande bedrijventerreinen soms om speculatieve redenen niet op de markt gebracht. Het is moeilijk te verantwoorden dat nieuwe terreinen worden aangesneden als bestemde bedrijventerreinen nog geen volledige invulling kregen.

Het decreet Ruimtelijke Economie moet voor de fractie van de heer Martens ook over verduurzaming van bedrijventerreinen gaan. De minister zal daartoe moeten samenwerken met de minister van Economie, die bevoegd is voor de economische expansiesteun. In de vorige legislatuur werd reeds een eerste aanzet gegeven voor het subsidiëren van CO₂-neutrale bedrijventerreinen. Volgens de heer Martens moet die regeling worden verruimd naar collectieve energievoorzieningen. Hij geeft het voorbeeld van bedrijven die de restwarmte van andere bedrijven aanwenden, zodat een industrieel ecosysteem wordt gecreëerd. De betoelaging van dergelijke infrastructures zou een onderdeel kunnen vormen van het decreet Ruimtelijke Economie.

De heer Martens staat achter de doelstelling om in te zetten op logistiek met toegevoegde waarde. Het is een belangrijke opdracht om transportstromen en logistieke activiteiten te bundelen, zodat de stromen verdikken en er voldoende volume is om op een rendabele manier spoor- en binnenvaartshuttles in te zetten naar knooppunten in het hinterland. De vraag is echter hoe kan worden voorkomen dat de voor logistiek bestemde terreinen worden ingevuld met transportactiviteiten die geen toegevoegde waarde creëren. In de beleidsnota ontbreken concrete instrumenten om van die slimme logistiek echt werk te maken. Er moet worden ingezet op het aantrekken van de juiste bedrijven, maar het is nog niet duidelijk hoe dit beleid vorm zal krijgen.

1.4.5. *Andere thema's*

Mobiliteit

Een goede ruimtelijke ordening vergt volgens mevrouw *Mercedes Van Volcem* ook een beredeneerde mobiliteit. Zal de minister de mobiliteit volgen of zal hij als minister van Ruimtelijke Ordening zelf bepalen waar projecten worden ingeplant, waarna het openbaar vervoer zich moet aanpassen? Nergens voorziet de minister in ruimte voor binnenvaart,

trein en tram. Nergens geeft de minister een oplistings van grote infrastructuurwerken in Vlaanderen die al zijn goedgekeurd of die in toekomstscenario's voorkomen. Bestaat dergelijke lijst of kan de minister die aan de commissie bezorgen? Bij de planning kan er dan tijdig rekening mee worden gehouden. Heeft de minister een overzicht van de grote geplande projecten van publiek-private samenwerking, zoals bijvoorbeeld de projecten van nv Lijninvest. Wordt daarmee rekening gehouden in de ruimtelijke ordening?

De minister spreekt in de beleidsnota ook van een kernversterkend beleid en van een reductie van de automobilititeit. Hoe zal hij dit in de ruimtelijke ordening vertalen?

Energie

De heer *Robrecht Bothuyne* verwijst naar het debat dat eerder in de commissie werd gevoerd over de inplanting van windturbines (*Hand. VI. Parl. 2009-10, nr. C56*). Het is nu aan de minister om snel werk te maken van een locatiebeleid. Van de minister van Binnenlands Bestuur heeft het lid vernomen dat een fiscale sturing van het locatiebeleid van windturbines niet tot de mogelijkheden behoort. Enkel het ruimtelijk afwegingskader kan worden gehanteerd. Uit het debat van 2 december 2009 in de commissie bleek dat er een commissiebrede vraag is naar een doordacht en welafgewogen locatiebeleid.

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* vindt dat de minister wel erg voorzichtig is over de ruimte voor alternatieve energie. De minister zou keuzes moeten maken. Waar wil de minister ruimte voorzien voor biomassacentrales, windmolens, zonnepanelen? Kan dit ook in agrarisch gebied? En hoe kan dit worden gecombineerd met de taakstelling voor de open ruimte?

De minister wil ook inzetten op energiezuinige vernieuwbouw. Hoe zal hij dit in de ruimtelijke ordening vertalen? Door een gewestelijke verordening of een typevoorschrift? Is dit niet eerder een maatregel die door de minister bevoegd voor Energie moet worden genomen?

Klimaat

De heer *Hermes Sanctorum* verwijst naar het verband tussen ruimtelijke ordening en de klimaatverandering. Het adaptatiebeleid houdt in dat wordt getracht de effecten van de opwarming van de aarde op te vangen. De bestrijding van het overstromingsgevaar wordt weliswaar aangehaald in de beleidsnota. Maar daartegenover staat dat het Rubiconfonds wordt opgedoekt, zoals blijkt uit de ontwerpbegroting 2010. Groen! zal bij de bespreking van de begroting 2010 in de plenaire vergadering een amendement indienen om het Rubiconfonds te behouden en te versterken.

1.5. Herdenken en vereenvoudigen van het instrumentarium

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* stelt voor om in de commissie een hoorzitting te houden over een efficiënt instrumentarium. Externe deskundigen en instanties kunnen daarbij goede ideeën aanbrengen.

Partnerschapsmodel

De heer *Lode Ceysens* verwijst naar doelstelling 17 over het partnerschapsmodel en stelt dat niemand tegen een goed overlegmodel is gekant. Maar het lid hoopt dat het de vaste intentie van de minister blijft dat ruimtelijke ordening, als neutrale speler, de eindverantwoordelijkheid behoudt. Ruimtelijke ordening vraagt zelf geen ruimte maar heeft wel de taak om de ruimte evenwichtig te verdelen. Het kan niet de bedoeling zijn de ordening aan overleg tussen de betrokken partners over te laten en daarvan akte te nemen. Het kan

evenmin de bedoeling zijn dat de sectoren los van bestemmingen de ruimte gaan ordenen. Dit zou leiden tot een veelheid aan nieuwe sectorale regelgevingen, terwijl net een vereenvoudiging wordt beoogd.

De heer *Pieter Huybrechts* vindt het streven naar een partnerschapmodel een zeer goed voornemen in de beleidsnota.

De heer *Wilfried Vandaele* zegt dat zijn fractie hoopt dat de invulling van ruimte in onderling overleg of consensus tussen de sectoren, dus in partnerschap, kan gebeuren. Maar niet alle hoop mag daarop worden gevestigd. In sommige dossiers zal dit lukken, in andere niet.

Subsidiariteit en interne Vlaamse staatshervorming

Mevrouw *Mercedes van Volcem* verwijst naar de zogenaamde ontvoogding van steden en gemeenten wanneer ze aan de vijf opgelegde voorwaarden voldoen. Dat proces zal volgens mevrouw Van Volcem nu wellicht versnellen. De steden en gemeenten worden verantwoordelijk voor de planning – ze moeten een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan opstellen – en voor het verlenen van vergunningen. Wat zal de rol zijn van de Vlaamse administratie Ruimtelijke Ordening eens alle steden en gemeenten zijn ontvoogd? De gemeenten krijgen meer taken en meer verantwoordelijkheid en komen meer onder druk te staan door de nieuwe Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, die in een uitgebreide dienstverlening voorziet. Het lid vraagt dat de ambtenaren van de centrale administratie tijdelijk zouden worden ingezet bij de gemeenten die onder hoge druk staan bij het afleveren van vergunningen.

De heer *Lode Ceysens* stelt dat de christendemocraten de verdedigers bij uitstek zijn van sterke lokale besturen. De fractie steunt daarom de aspiraties van de minister in die zin. De fractie benadrukt wel dat meer verantwoordelijkheid voor lokale besturen moet gepaard gaan met de noodzakelijke begeleidende maatregelen van vorming, ondersteuning, netwerking en dergelijke meer.

De heer *Pieter Huybrechts* leest dat de minister het subsidiariteitsbeginsel maximaal wil invullen (operationele doelstelling 18). Het is volgens het lid wachten op het actieplan Subsidiariteit om de concrete invulling van de voornemens te beoordelen. Wanneer kan dit actieplan worden verwacht?

Mevrouw *Michèle Hostekint* merkt op dat de minister zich voorstander toont van een ruimtelijk beleid dat de interne Vlaamse staatshervorming ondersteunt. Ook sp.a is een overtuigd voorstander van meer verantwoordelijkheid voor lokale besturen. Maar zeker als het gaat over ruimtelijke ordening, is de aanwezigheid van voldoende grote bestuurskracht een absolute voorwaarde. Daarom staat mevrouw Hostekint achter meer verantwoordelijkheid voor de grotere steden als Antwerpen en Gent en de overige centrumsteden. De vraag is echter of de tijd wel rijp is om een conglomeraat van plattelandsgemeenten met deze nieuwe verantwoordelijkheden op te zadelen. De bestuurlijke mogelijkheden van een stad als Antwerpen kan niet worden vergeleken met die van bijvoorbeeld het Meetjesland. Het lid verwijst naar het boek van Peter Renard met de titel 'Wat kan ik voor u doen? Ruimtelijke wanorde in België'. Volgens deze auteur is boven de gemeenten een ander niveau nodig om aan ruimtelijke planning te doen. De lokale besturen hebben volgens hem in de loop van de geschiedenis bewezen dat ze niet het geschikte niveau voor ruimtelijke planning zijn. Improvisatie en dienstbetoon voeren de boventoon, ook als de hogere overheid de gemeenten kansen geeft om het anders aan te pakken.

Mevrouw Hostekint hoort de minister met enige huiver spreken over een 'stadsregionale context' of een 'streekcontext'. Ze laat opmerken dat er al een intermediaire structuur tus-

sen gemeente en gewest bestaat, die daarenboven ook nog eens democratisch verkozen is. De provincie bestaat en het is een democratisch orgaan. De minster gebruikt voortdurend de term interne Vlaamse staatshervorming, maar in de beleidsnota wordt met geen woord gerept over de provincie. De minister negeert met andere woorden een instituut dat een zeer belangrijke rol speelt in de Vlaamse ruimtelijke ordening.

De heer *Wilfried Vandaele* is voorstander van subsidiariteit. Wat door de lagere bestuursniveaus kan worden beslist, wordt best daar beslist. Toch hebben de jaren 70 en 80 aangetoond dat gemeentebestuurders vaak te dicht bij de bevolking staan om een correcte ruimtelijke ordening door te voeren. Die bevolking moet die lokale besturen immers verkiezen en ook vandaag slagen vele schepencolleges er nog niet in de vriendjespolitiek te bannen. Bovendien beschikken de meeste kleinere gemeenten niet over het ambtelijke apparaat en de deskundigheid om een doordacht en consequent beleid inzake ruimtelijke ordening te voeren. Minstens op het vlak van handhaving mag het Vlaamse niveau zijn verantwoordelijkheid niet afschuiven. De SARO zegt hierover in zijn advies dat ruimtelijke ordening steeds de ruimtelijke kwaliteit moet kunnen aansturen: “Indien elke controle wordt afgeschaft, is het onduidelijk hoe en door wie het “algemeen belang” bewaakt zal worden. Enkel derden die zich geschaad voelen zullen eventueel een bezwaar indienen, maar dan enkel ter verdediging van hun eigen belangen en niet in het algemeen belang.”

De heer *Lode Ceyskens* reageert op de opmerkingen van de heer Vandaele over de gemeentebesturen. Ruimtelijke ordening is een kerntaak van de gemeentebesturen en men mag ervan uitgaan dat de gemeentebesturen er zullen in slagen om een degelijk beleid inzake ruimtelijke ordening te voeren. Het lid pleit voor respect voor de gemeentebesturen en laat opmerken dat de Vlaamse overheid niet elke lokale beslissing kan gaan nemen.

De heer *Wilfried Vandaele* weet dat er inspanningen gebeuren en dat een aantal gemeentelijke bestuurders en ambtenaren een kwalitatief beleid proberen te voeren. Er is verbetering, maar het lid kent nog altijd genoeg voorbeelden van hoe vriendjespolitiek lokale beslissingen beïnvloedt en hoe creatief met de interpretatie van de regels wordt omgesprongen.

Er mag volgens de heer *Hermes Sanctorum* ook niet naïef worden gedacht over de ontvoogding van de gemeenten. Die zal niet altijd leiden tot een betere ruimtelijke ordening en een snellere behandeling van dossiers. Zoals de heer Vandaele opmerkt, staat het lokale bestuur zeer dicht bij de burger en heeft dat ook nadelen. Vele Vlaamse gemeenten zijn onvoldoende uitgerust om dit werk zelfstandig uit te voeren. Op welke manier zal de minister de lokale besturen daarin ondersteunen?

De heer *Bart Martens* verwijst naar de passage in de beleidsnota over de vermindering van plan- en bestuursniveaus. Wat betekent dat voor de rol van de provincies? Komen de stadsgewesten of streekgewesten in de plaats van de provincies? Wordt het dan wel een vereenvoudiging als deze gewesten de plaats van de provincies innemen? Het lid vraagt of de minister zijn plannen al verder kan verduidelijken.

De heer Martens stelt verder dat de subsidiariteit inhoudt dat er meer verantwoordelijkheid is gegeven aan de lokale besturen. De gemeenten die voldoen aan de voorwaarden inzake ontvoogding hebben bewezen dat ze over de instrumenten beschikken en een visie in een goedgekeurd gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. De heer Martens meent niettemin dat er op een hoger niveau een administratief beroep moet mogelijk blijven dat niet enkel over de legaliteit maar ook over de opportuniteit handelt. Het is voor het lid essentieel dat de beoordeling van opportuniteit in een tweede aanleg, zoals nu opgenomen in de codex, in de toekomst behouden blijft. Het lid bevestigt dat vele gemeenten inspanningen doen om een degelijk beleid inzake ruimtelijke ordening te voeren, maar er zijn er ook

voorbeelden van besturen die vergunningen afleveren die misschien opportuun zijn voor de eigen gemeente maar waarvan de nadelen voor de naburige gemeenten zijn.

Snellere procedures voor investeringsprojecten

Volgens mevrouw *Mercedes Van Volcem* bevat het nieuwe decreet al een aantal vereenvoudigingen van de regelgeving. De grootste uitdagingen liggen voor het lid echter in de procedure voor milieueffect- en mobiliteitseffectrapportering (MER en MOBER). Alle grootschalige projecten worden aan deze procedures onderworpen en de vraag is hoe die vlotter kunnen verlopen. Kan voor belangrijke projecten geen taskforce worden opgericht die een gezamenlijk effectenrapport opstelt?

De heer *Pieter Huybrechts* is positief over de beoogde vereenvoudiging, zoals verwoord in operationele doelstelling 19 over snellere procedures bij concrete investeringsprojecten. Maar waarom enkel snellere procedures voor projecten van de overheid? Er is in de codex een regeling opgenomen voor projecten van groot strategisch belang. Is deze regeling voor de minister dan onvoldoende?

Mevrouw *Michèle Hostekint* laat opmerken dat de minister het in de omgevingsanalyse over het nimby-syndroom heeft en over burgers die alle rechtsmiddelen aanwenden, waardoor uitspraken soms jaren op zich laten wachten. Het lid kan de minister een eind volgen in het discours over versnelling en vereenvoudiging, maar er is volgens haar vooral nood aan een grondige procesanalyse van de bestaande verschillende planningsprocessen. Het lid wijst de minister op een aantal zeer interessante aanbevelingen over het beter en sneller doorlopen van Vlaamse planningsprocessen, die de Vlaamse Havencommissie in een recente nota van 4 november 2009 heeft gedaan. Deze aanbevelingen werden unaniem door alle partners in de Vlaamse Havencommissie onderschreven en er wordt uitdrukkelijk bij vermeld dat ze niet alleen gelden als advies voor de planningsprocessen in de Antwerpse of andere Vlaamse havens, maar voor alle procedures inzake ruimtelijke planning in Vlaanderen, ondermeer die over het RSV. Een belangrijk punt is dat de Vlaamse Havencommissie zich niet zozeer vastpint op mogelijke wijzigingen in de regelgeving, omdat ze van oordeel is dat de echte flessenhals zich eerder situeert in de politieke besluitvorming zelf.

Volgens de heer *Hermes Sanctorum* moet erover worden gewaakt dat het versnellen van procedures niet tot een vergalopperen leidt, of tot het verloederen van de ruimtelijke ordening. Er moet in de eerste plaats voldoende aandacht zijn voor correcte plannen en procedures, zodat de Raad van State ook geen juridische gronden heeft om plannen te vernietigen.

De heer *Bart Martens* vraagt om niet enkel oog te hebben voor snelheid maar ook voor kwaliteit en maatschappelijke gedragenheid. Het is een nobele doelstelling om de verschillende maatschappelijke actoren vroeger in het besluitvormingsproces te betrekken. Het lid heeft de indruk dat er weinig tijdswinst te boeken is in het planningsproces, behalve misschien een termijn die nog kan worden ingekort. In het voortraject van de planning kan daarentegen wel nog tijd worden gewonnen. Aan de voorbereiding van een voorontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan wordt al een jaar besteed, zonder dat er maatschappelijke actoren bij worden betrokken. Indien vroeger een grote maatschappelijke consensus wordt bereikt, kan de rest van het traject misschien vlotter worden afgelegd. Een goede regie en procesbewaking kunnen ervoor zorgen dat de stappen die in de verschillende beleidsdomeinen moeten worden gezet naadloos op elkaar aansluiten.

Zoals de minister reeds heeft vermeld, heeft de Vlaamse Regering een expertencommissie aangesteld en heeft ook het Vlaams Parlement een Commissie Versnelling Maatschappelijk Belangrijke Investeringsprojecten opgericht. De heer Martens vraagt geen overhaaste

conclusies te trekken en deze oefening op een gedegen wijze te maken. De administratie van de minister heeft ook een aanbesteding uitgeschreven voor een studie over de wetgeving en de toepassing van de Plan-MER-richtlijn in de ruimtelijke planning in de praktijk in enkele Europese lidstaten. Uit de resultaten van een dergelijke benchmarking kan volgens het lid veel worden geleerd voor het eventuele vereenvoudigen van de procedures. Wanneer wordt deze studie opgeleverd? Ook het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie heeft een studie over de MER-procedure. De resultaten van dergelijke studies zijn belangrijk om op een gedegen manier de planningsprocedure vorm te geven.

Evaluatie vergunningsprocedure

De minister wil de vergunningsprocedure verder evalueren (doelstelling 20). De heer *Pieter Huybrechts* laat daarbij opmerken dat er voor de meldingsplicht reeds een ontwerp van besluit klaar was op het einde van de vorige legislatuur. De huidige Vlaamse Regering heeft dit echter niet bekrachtigd, waardoor de meldingsplicht nog niet in werking is getreden. De minister stelt nu 1 april 2010 in het vooruitzicht als datum van inwerkingtreding. Als het de minister te doen is om een versoepeling, waarom stelt hij dan de bekrachtiging van het uitvoeringsbesluit uit? Een versoepeling kan immers steeds worden bekomen door een latere aanpassing van het besluit. Nu treedt een deel van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, waarover bij de burger verwachtingen zijn gecreëerd, niet in werking voor april 2010, terwijl aan diezelfde burger in de vorige regeerperiode is beloofd dat de regeling in werking zou treden op 1 september 2009. Het rechtmatig gewekte vertrouwen van de burger is volgens de heer Huybrechts geschokt.

Coherent geheel van wetgeving en weekendverblijven

De heer *Pieter Huybrechts* verwijst naar operationele doelstelling 21 over een coherent geheel van wetgeving, duidelijkheid en leesbaarheid voor overheden, burgers en bedrijven. De minister schrijft in de beleidsnota dat de besluiten die in voorbereiding waren opnieuw worden geëvalueerd met het oog op rechtszekerheid, duidelijkheid en efficiëntie. Zegt de minister dan dat de besluiten van de vorige minister geen rechtszekerheid bieden, niet duidelijk zijn en niet efficiënt zijn en hij ze daarom opnieuw moet evalueren?

De heer Huybrechts heeft concreet nog vragen bij de al dan niet permanente weekendverblijven, want in deze problematiek blijft er volgens het lid nog steeds heel wat rechtsonzekerheid bestaan. Het is momenteel zo dat op straffe van verval van hun woonrecht permanente bewoners ertoe gehouden zijn om in te gaan op het eerste aanbod op herhuisvesting van overheidswege. De ontworpen regeling bevat geen voorwaarden waaraan het aanbod tot herhuisvesting moet voldoen. Deze bepalingen geven volgens het lid dan ook een te ruime mogelijkheid aan de overheid om de permanente bewoners die genieten van het woonrecht te herhuisvesten, aangezien bij de herhuisvesting geen rekening moet worden gehouden met het recht op vrije woonkeuze, de aangepastheid van de aangeboden woning en de financiële draagkracht van de permanente bewoners en hun gezin. Voorziet de minister in maatregelen om te verzekeren dat de aangeboden herhuisvesting minimaal aan deze drie voorwaarden voldoet?

De behoeften van bewoners van een permanente bewoning in recreatieve woonzones zijn verschillend van die van de eigenaars van een weekendverblijf waarop al dan niet een uitdovend woonrecht van toepassing is. In de woning van de eigenaars die bedoeld is voor permanente bewoning in recreatieve zones moet zich een normaal gezinsleven kunnen ontwikkelen. Het is volgens de heer Huybrechts dan ook logisch en verantwoord dat deze woningen in overeenstemming worden gebracht met de gangbare normen van de Vlaamse Wooncode. Zal de minister de nodige initiatieven en maatregelen nemen zodat deze eigenaars voldoende ruimte krijgen om een volwaardig gezinsleven uit te bouwen?

Evalueren van de inspraak- en beroepsmogelijkheden

Mevrouw *Mercedes Van Volcem* vindt de problematiek van rechtspraak en inspraak een belangrijke uitdaging. Goede projecten van private investeerders en van de overheid botsen vaak op de grenzen van de inspraak. Een mogelijke oplossing zou zijn om voor projecten, waarvan de Vlaamse Regering vindt dat het belangrijke strategische projecten zijn, een vermoeden van algemeen belang in te voeren. Dergelijke bepalingen komen ook in andere wetgeving voor. De Raad van State zou dan geen algemene maar enkel een marginale toetsing uitvoeren, bijvoorbeeld van een kennelijke schending van het individuele belang.

De heer *Pieter Huybrechts* waarschuwt bij doelstelling 22 over het evalueren van inspraak- en beroepsmogelijkheden voor het afbouwen van de rechtsbescherming van het particuliere individu. Hoeveel rechtsbescherming zal de burger verliezen opdat de overheid zijn projecten zou kunnen realiseren?

De heer *Bart Martens* stelt dat het logisch is dat de Europese en internationale afspraken op het vlak van inspraak en toegang tot de rechter worden nagekomen. Het lid verwijst naar de MER-richtlijn en het verdrag van Aarhus.

Planbaten en planschade

De fractie van de heer *Wilfried Vandaele* hecht er belang aan dat het systeem van planbaten en planschade opnieuw van nabij wordt bekeken. Daar kan in een latere commissievergadering op worden terug gekomen. Het ziet ernaar uit dat lokale besturen die groene bestemmingen bepalen, zullen worden gesanctioneerd, terwijl de realisatie van harde bestemmingen wordt beloofd (door planbaten).

De heer *Bart Martens* sluit zich aan bij de vraag om de planbaten- en planschaderegeling te evalueren. Bij het realiseren van harde bestemmingen in gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen zijn de planbaten voor de gemeenten, bij het realiseren van groene bestemmingswijzigingen moeten de gemeenten de eventuele bestemmingswijzigingscompensaties betalen. Het lijkt erop dat de gemeenten worden gesanctioneerd voor het realiseren van groene bestemmingen. Voor zones van weekendverblijven geldt bovendien dat de planschade bij het groen inkleuren van deze zones door de provincie moet worden betaald, terwijl de planbaten, bij het regulariseren van weekendverblijven naar woonzones, voor de gemeenten zijn. Het perverse effect daarvan is dat provincies kunnen worden afgeremd bij het zoeken naar een planologische oplossing voor de weekendverblijfszones. Deze problematiek moet worden bekeken bij de evaluatie van het systeem van de planbaten en planschade.

Handhavingsplan en draagvlak voor handhaving

De heer *Lode Ceysens* komt terug op zijn actuele vraag van 28 oktober 2009 over de houding van de administratie tegenover de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Iedereen is voorstander van een correcte en neutrale handhaving, die kort op de bal speelt. Het lid vertrouwt erop dat de minister erop zal toezien dat de verschillende handhavingspartners in zijn eigen administratie correct en welwillend met elkaar zullen samenwerken en zullen handelen overeenkomstig de beslissingen die door het Vlaams Parlement zijn genomen.

De heer *Bart Martens* verwijst naar de passage in het regeerakkoord die stelt dat de Vlaamse Regering binnen de zes maanden na haar aantreden een handhavingsplan vaststelt. Het ontwerpplan zou ten laatste vier maanden na het aantreden van de regering door de bevoegde administratie worden voorgelegd. Het plan zou ook voor advies aan de SARO worden voorgelegd. De heer Martens stelt voor het handhavingsplan ook aan het

parlement over te maken. Het is cruciaal om van het handhavingsbeleid werk te maken en de verschillende toezichthouders op dezelfde lijn te krijgen.

Samenwerking met andere gewesten

De heer *Wilfried Vandaele* leest dat aandacht moet worden besteed aan het overstijgen van het Vlaamse niveau en het bouwen van bruggen met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Wallonië en de Europese Unie. De minister heeft in antwoord op een eerdere vraag over de inplanting van shoppingcentra al verzekerd dat hij overleg met de andere gewesten zal plegen.

Samenwerking met andere beleidsdomeinen

De heer *Bart Martens* stelt dat ruimtelijke ordening de moeilijke taak heeft om de ruimteclaims van de verschillende sectoren te ordenen binnen de schaarse ruimte. Ruimtelijke ordening kan volgens de heer Martens ook de sectorale doelstellingen van andere sectoren ondersteunen. Mevrouw Taeldeman heeft al gewezen op het grond- en pandenbeleid (sector wonen). Het is belangrijk dat de minister binnen zijn bevoegdheidsdomein het nodige doet om dit beleid te doen slagen. Het lid verwijst in dit verband naar het aanvullen van het register van onbebouwde percelen, dat nodig is om een activeringsbeleid te voeren ten aanzien van onbebouwde percelen in woongebied.

Hetzelfde geldt voor de sector energie. De heer Bothuyne verwees reeds naar het eerdere debat in de commissie over het locatiebeleid voor windturbines. De commissie kijkt volgens de heer Martens uit naar het afwegingskader dat de minister zal opstellen.

Het opleggen van energienormen is een bevoegdheid van de minister van Energie. Via bijvoorbeeld stedenbouwkundige verordeningen kan de minister van Ruimtelijke Ordening wel vormen van collectieve energievoorziening stimuleren, zoals bijvoorbeeld de stadsverwarmingsnetten. De nieuwe Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening biedt de minister daartoe de mogelijkheden.

De beleidsnota Leefmilieu en Natuur van minister Schauvliege vermeldt dat zij aan de minister van Ruimtelijke Ordening zal vragen om een nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening op te stellen over de opslag en buffering van hemelwater op nieuwe verharde terreinen. De principes van bergen, bufferen, infiltreren en pas dan afvoeren van hemelwater, zouden door deze aanpassing van de regels beter kunnen worden gerealiseerd. De VVSG en Vlario, het overlegplatform voor de riolerings- en afvalwaterzuiveringssector in Vlaanderen, hebben al voorbereidend werk gedaan. In de resolutie van het Vlaams Parlement van 5 maart 2008 betreffende de saneringsplicht voor afvalwater (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1504/6*) werd reeds aan de Vlaamse Regering gevraagd om de verordening uit te werken.

2. Antwoord van de minister

2.1. Algemeen

De *minister* is verheugd dat op geen enkel ogenblik de aandachtspunten uit de beleidsnota fundamenteel in vraag zijn gesteld door de leden. Hij zal ook de punten die intussen meer in detail aan bod zijn gekomen in de begrotingsbesprekingen en bij vragen om uitleg, niet meer aankaarten. De minister wil zijn repliek toespitsen op vragen over onduidelijkheden en op de sectorale bekommernissen die zijn geuit. In dat verband verwijst hij vooreerst

naar de sectorale verantwoordelijkheid. Het is aan de sectoren om instrumenten in te zetten in de ruimte die ze krijgen.

Dat de beleidsnota heel algemeen zou zijn, is volgens de minister correct. Hij heeft de beleidsnota opgevat als een intentie met fundamentele strategische lijnen voor vijf jaar. De beleidsbrieven moeten de volgende jaren de theorie naar praktijk omzetten. De minister zegt meer dan bereid te zijn om voor de concrete invulling van de strategische doelstellingen het partnerschapsmodel ten volle waar te maken, samen met de belanghebbenden. De beleidsvoering en -vorming zal dan niet alleen vanuit het kabinet gebeuren, maar in die filosofie van partnerschap. De minister zal zijn antwoorden groeperen per beleidslijn.

2.2. *Uitvoering en kortetermijnherziening van het RSV*

De eerste beleidslijn betreft de uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Dat blijft ook voor minister Muylers een absolute prioriteit en werd daarom als eerste strategische beleidslijn in de beleidsnota opgenomen. Daarnaast is er nood aan een nieuw beleidskader.

Niet alle uitdagingen en thema's die zich vandaag aandienen, zijn al in het RSV vervat, stelt de minister. Hoe dat wordt aangepakt in de toekomst, moet volgens de minister in elk geval stroken met een uitgangspunt uit de beleidsnota, namelijk op ritme van de maatschappij. Het is wel de bedoeling de nieuwe uitdagingen en thema's op te nemen, indien nodig kan dat via een tweede herziening van het RSV. Maar gelet op de tijd die dat vergt, betwijfelt de minister of dat voor alle nieuwe uitdagingen een oplossing zou zijn.

2.3. *Nieuw strategisch langetermijnruimtelijkbeleidsplan*

De ontwikkeling van een nieuw strategisch langetermijnplan voor ruimtelijk beleid met de horizon 2020 en een doorkijk naar 2050 is een volgend aandachtspunt. De ambitie van de minister is het strategische karakter van het ruimtelijke kader te versterken. Scenarioplaning blijkt volgens de minister een volwaardig instrument, zowel in andere beleidsdomeinen als in andere landen, zoals Nederland. Een goede scenarioplaning kan een belangrijk hulpmiddel zijn in de ontwikkeling van een nieuwe beleidsvisie. Voor verschillende mogelijke maatschappelijke ontwikkelingen kan een ander scenario worden uitgeschreven. Coördinatie met andere planning waarvoor scenario's zijn uitgetekend, is essentieel. Dat is vooral een opdracht voor het overkoepelende beleid.

Het uitwerken van een nieuw strategisch langetermijnbeleidsplan moet voor minister Muylers rekening houden met de uitgangspunten van het RSV die kunnen doorwerken. Er wordt dus niet van nul gestart waarbij de goede punten uit het RSV blijven bestaan.

2.4. *Inhoudelijke accenten*

De beleidsnota geeft volgens de minister duidelijk aan dat het de bedoeling is de kwalitatieve ontwikkeling van gebieden en ruimte te faciliteren en te stimuleren. Ruimtelijke Ordening is daarin de eindverantwoordelijke. Daarnaast kunnen en moeten volgens de minister de sectorale instrumenten maximaal worden ingezet in de geëigende zones. Sectorale doelstellingen kunnen niet door het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening alleen worden gerealiseerd.

Ruimte om te ondernemen

Wat ruimte om te ondernemen betreft, werd verwezen naar de mogelijkheid die aan gemeenten wordt geboden om in het buitengebied meer dan vijf hectare kmo-zone te ontwikkelen. De minister stelt dat wat in het regeerakkoord staat, is overgenomen in de

beleidsnota. Het voorstel van de heer Vandaele om samenwerking tussen gemeenten te stimuleren, is eveneens een aandachtspunt in de beleidsnota, dat verder moet worden geconcretiseerd.

De ijzeren voorraad aan bedrijventerreinen moet voor de minister investeringen en verplaatsingen van groeiende bedrijven toelaten voor de volgende drie tot vijf jaar. Dat moet volgens de beleidsnota op subregionaal vlak worden bekeken. Dat betekent volgens de minister gewoon dat het niet op provinciaal, maar wel op het subprovinciale niveau moet gebeuren.

Minister Muylers meent dat in de beleidsnota de economische mogelijkheden die er zijn buiten de bedrijventerreinen voldoende aan bod komen. De minister denkt daarbij onder meer aan de creatieve steden, detailhandel en winkelgebieden. Uiteraard moet er zonder meer ook rekening worden gehouden met de aanwezige en toekomstige maakindustrie.

Behalve de aanduiding van bedrijventerreinen, is er ook nog de invulling, de inrichting en het beheer ervan, die volgens minister Muylers grotendeels de verantwoordelijkheid van de sector zelf zijn.

Het kaderdecreet Ruimtelijke Economie is een coproductie met de minister-president als roerganger maar met een inbreng vanuit Ruimtelijke Ordening.

Creatieve steden en een vitaal platteland

De beleidsnota heeft het inzake wonen over creatieve steden. Dat impliceert dat de aandacht voor de aantrekkelijkheid van steden centraal komt te staan.

Of er nood is aan een nieuwe verhouding tussen stad, platteland en rand is ook voor minister Muylers nog een open vraag. Dat moet blijken op de langere termijn en uit overleg met de belanghebbenden. Emigratie naar Wallonië was in dat verband een bekommernis, maar de minister vindt niet dat er een nieuwe studie nodig is aangezien de cijfers voldoende gekend zijn. ‘Wonen in eigen streek’ moet een antwoord daarop bieden.

Landbouw en open ruimte

De afbakening van landbouw- en natuurgebieden moet volgens de minister in een meerjarenprogramma worden vastgelegd. Ook dat zal in partnerschap worden opgenomen. Het moet ook in dat verband de bedoeling zijn naar afstemming met de sectorale instrumenten te zoeken. De minister onderstreept dat ook landbouw continu veranderingen ondergaat en dat zich dus ook nieuwe functies en uitdagingen aandienen. Ruimtelijke ordening kan daarbij stimuleren en faciliteren en zo mee een ruraal ondernemerschap mogelijk maken.

Er waren suggesties over wat met waardeloze en leegstaande gebouwen op het platteland moet gebeuren. Afbreken is voor een deel een mogelijke denkpiste, volgens de minister, maar de vraag is daarbij ook wie die afbraak zal financieren. De minister neemt de suggesties mee voor de verdere uitvoering van de beleidsnota.

2.5. Vereenvoudiging van het instrumentarium

Inzake de vereenvoudiging van het instrumentarium kan de minister alleen maar volmondig instemmen met de vraag om vereenvoudiging van het geheel van de regelgeving. In die zin zijn al initiatieven genomen door zowel Vlaams Parlement als door Vlaamse Regering. Eind februari 2010 wordt het eindrapport verwacht van de expertencommissie die door de Vlaamse Regering werd aangesteld, en in het Vlaams Parlement werkt een bijzondere commissie rond het thema van de maatschappelijk belangrijke investeringsprojecten. De

minister stelt vast dat het daarbij niet louter over ruimtelijke ordening gaat, maar net zo goed over infrastructuur en leefmilieu. Die verschillende beleidsdomeinen gelijktijdig tegen het licht houden, lijkt de minister immers de enige juiste aanpak. De commissie ad hoc krijgt de interne studies van de diverse departementen nog ter beschikking, wat het mogelijk moet maken sterke eindrapporten op te stellen die dan weer de basis moeten vormen voor eventuele wijzigingen en vereenvoudigingen inzake vergunnen en andere procedures.

Het evenwicht tussen het individueel en het algemeen, maatschappelijk belang blijft moeilijk te bereiken, stelt minister Muylers. Dat het algemeen belang versterkt aan bod moet komen, keerde weliswaar terug in meerdere tussenkomsten van de leden, maar toch leven er verschillende meningen over de mate waarin aan dat evenwicht moet worden gesleuteld. De minister vindt het zinvol deze discussie verder te voeren in de commissie, ook rekening houdend met de resultaten van de genoemde commissies die werken rond versnelling en vereenvoudiging.

Inzake slagkracht van de overheid, is voor minister Muylers het subsidiariteitsbeginsel het belangrijkste uitgangspunt. Dat blijkt ook uit de beleidsnota. Er is bij ruimtelijke ordening een goede traditie in die zin, meent de minister. Er wordt gestreefd naar sterke lokale entiteiten, met onder meer het stelsel van de ontvoogding, waarbij steeds meer gemeenten aan de voorwaarden voldoen. De filosofie van bijkomende verantwoordelijkheden wordt naar de gemeenten doorgetrokken.

Voor wat betreft interne staatsvorming, zoals in het regeerakkoord opgenomen, wacht minister Muylers op het initiatief van de minister van Binnenlands Bestuur, die een basistekst zal uitwerken.

De visie omtrent stadsregio's en streekregio's moet nog verder in discussie worden uitgeklaard. Dat daarbij de provincies niet werden vermeld, komt omdat de minister geen voorafname op het debat wil doen. Het is niet uitgesloten dat bepaalde aspecten alsnog op provinciaal niveau terechtkomen, stelt de minister.

Minister Muylers heeft ook een ontwerp van handhavingsplan klaar, dat door de Vlaamse Regering aan de adviesraden is overgemaakt. Zodra de adviezen beschikbaar zijn, wordt een definitief plan opgesteld, dat dan ook kan worden toegelicht in de commissie.

2.6. Replieken

Steden en platteland

Mevrouw *Gweny De Vroe* vraagt om meer toelichting bij de visie van de minister op stad, platteland en rand. Ze heeft begrepen dat de minister dat verder laat onderzoeken en hoopt het onderwerp dan later terug in de commissie te kunnen bespreken.

De *minister* antwoordt dat hij de vragen en opmerkingen van de leden daarover wil meenemen bij de ontwikkeling van een nieuwe langetermijnvisie.

Planbaten en planschade

De heer *Bart Martens* verwijst naar de vragen over de toepassing van het Grond- en Pandendecreet en het decreet houdende de bestemmingswijzigingscompensatie. Voor weekendverblijven levert de bestemmingswijziging naar woongebied planbaten op voor rekening van de gemeenten, terwijl de planschade bij omzetting naar groen door de provinciebesturen moet worden betaald. Daardoor stopt het proces waarin aan de provincies

werd gevraagd een planologische oplossing voor de zones van weekendverblijven uit te werken. Hoe denkt de minister dat aan te pakken?

Het systeem van bestemmingswijzigingscompensatie maakt volgens de heer Martens dat bepaalde lokale besturen geremd worden in het opstellen van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen die voorzien in de omzetting van bepaalde zones naar groen of bos, omdat ze vrezen voor de kosten die daaruit voortvloeien. Dat het om een subsidiaire vergoeding gaat die slechts moet worden betaald als de sectorale vergoedingen ontoereikend zijn om de kosten van de waardevermindering te dragen, maakt daarbij in de praktijk geen verschil.

Volgens mevrouw *Karin Brouwers* weet een gemeente bij het opmaken van gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen en uitvoeringsplannen bij voorbaat welke gebieden ze als open ruimte wil bestemmen, welke bestemming die nu hebben en wat dat de omvorming zal kosten. Het lid vindt het dan ook louter een verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf om die planning door te zetten.

De heer *Bart Martens* refereert aan de mededeling van minister Schauvliege dat de methodiek voor het berekenen van de bestemmingswijzigingscompensatie nog moet worden vastgelegd. Zolang de referentiecijfers voor het bepalen van het waardeverlies niet bekend zijn, meent het lid dat gemeenten zich eerder terughoudend zullen blijven opstellen.

De *minister* antwoordt dat hij op de hoogte is van de problematiek, maar dat het gaat om uitvoering van wetgeving zoals die door het Vlaams Parlement is goedgekeurd. De minister is echter bereid te bekijken of er wetgevende initiatieven mogelijk zijn om de onlogica weg te werken, als daar een ruime vraag naar is in de commissie.

De heer *Lode Ceysens* meent dat zonder de uitzondering voor de planbaten en planschade van de gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen inzake weekendverblijven, de planbaten hoe dan ook niet naar de provincie zouden gaan, maar in de logica van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening aan het gewest zouden toekomen.

De heer *Bart Martens* meent dat het juist om die reden goed zou zijn het geheel opnieuw te bekijken. Als de planologische oefening op provincieniveau wordt gemaakt, dan komen inkomsten en uitgaven best op datzelfde beleidsniveau terecht, vindt het lid. Er kan weinig enthousiasme worden verwacht van een beleidsniveau dat eenzijdig voor de kosten moet opdraaien. Er is ook vraag naar rechtszekerheid. De provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen hebben in proefgemeenten een methodiek toegepast, maar zijn tot de conclusie gekomen dat ze alleen maar schade oplopen met de regeling.

De *minister* stelt dit te willen onderzoeken, maar waarschuwt dat mogelijk geldgewin ook geen reden mag worden voor het doorvoeren van ruimtelijke bestemmingswijzigingen. Toch begrijpt hij de bezorgdheid over een onlogische verdeling van de kosten en baten. De minister ziet het ook niet graag gebeuren dat alle lasten door het Vlaamse niveau moeten worden gedragen. Hij stelt voor om de voorbereidende werken van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en het Grond- en Pandendecreet inzake planbaten en planschade opnieuw door te nemen. Het regeerakkoord zegt dat deze decreten onverkort worden uitgevoerd, maar indien er over de partijen heen een ruime vraag is naar een decreetswijziging, wil de minister dit opnieuw bekijken.

De heer *Bart Martens* stelt dat de discussie ook kan worden gevoerd in het kader van het op te maken Grondbeleidsplan. Dat lijkt het lid het moment bij uitstek om alle instrumenten, ook de sectorale, af te wegen en een ideale instrumentenmix te ontwikkelen die op een kostenefficiënte manier de doelstellingen van het beleid kan waarmaken.

De heer *Lode Ceyskens* merkt op dat het een illusie is te denken dat meer- of minwaarde bij planologische bestemmingswijzigingen altijd bij de betrokken overheid zal terecht komen. Het lid verwijst naar de sectorale bijzondere plannen van aanleg voor zonevreemde bedrijven en voor zonevreemde recreatie- en sportinfrastructuur die de gemeenten in het verleden hebben opgesteld. De gemeenten hebben de studies daartoe gefinancierd, maar er is geen euro van de meerwaarde teruggevloeid naar diezelfde gemeenten.

Het lid vraagt ook rekening te houden met het feit dat de gemeenten een aantal extra kosten toegeschoven krijgen als er in weekendverblijven een permanente bewoning mogelijk wordt. Zelfs al zitten vuilnisophaling, aanleg van wegenis, enzovoort in de belastingreglementen vervat, dan nog worden de kosten voor de gemeente daarmee niet gedekt. Dat was volgens de heer Ceyskens ook een van de redenen waarom de planbaten aan de gemeenten zijn toegekend.

De heer *Bart Martens*, commissievoorzitter, verwijst naar de suggestie van de minister om deze probleemstelling grondig te bekijken en eventueel een voorstel uit te werken dat aan de commissie kan worden voorgelegd.

III. MET REDENEN OMKLEDE MOTIES

Tot besluit van de bespreking van de beleidsnota werden, na schriftelijke aankondiging ter zitting, met redenen omklede moties ingediend door de heren Pieter Huybrechts en Stefaan Sintobin en mevrouw Marleen Van den Eynde (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 198/2*), de heren Wilfried Vandaele, Lode Ceyskens en Bart Martens, de dames Liesbeth Homans, Valerie Taeldeman en Michèle Hostekint en de heer Johan Sauwens (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 198/3*) en door de dames Mercedes Van Volcem en Gwenny De Vroe en de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen en Sven Gatz (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 198/4*).

De voorzitter,

Bart MARTENS

De verslaggevers,

Karin BROUWERS

Mercedes VAN VOLCEM